

DRÁMAMELLÉKLET

1984
JÚNIUS

CZAKÓ GÁBOR

Ötszög

színmű két részben

Szereplők:

APA
BERCI
MAMA
VERUSKA
SZABOLCS
MICI, a kecske

ELSŐ RÉSZ

Szín: értelmiségi család nappalija. Ajtó vezet az elő-szobába, a vécébe, a konyhába és egy szobába. Berci a szőnyegen hever, körülötte rengeteg széttépett újság, könyv. A papírlapokból csákokat, repülőgépeket hajókat stb. hajtogat. „Műveit” a helyzet adta lehetőségek szerint bevonja a játékba

APA (berohan) Csöngettek?
BERCI Robbantottak. APA Hol?

BERCI Ulsterben, Libanonban, Cape Townban — továbbá most múlik ki Bhopalban gázmérgezésben háromezer ember.

APA Szóval nem csöngettek.

BERCI Nekik igen. Neked egyelőre nem. Főképp az nem fog csöngetni, akit te vársz, atyám. Vonulj szépen vissza a dolgozószobádba, és alkoss tovább rendületlenül. Ebben a házban téged immár többé nem fognak zavarni, itt szép, poshadt béke lesz; selymes, langy por hull majd az okos fejedre.

APA Ma különösen unalmas a cinizmusod, Bercikém. Olyan erőtlen, hervadt. Tudod, mi hiányzik a te életedből? A tett! Sajnos, jobbára az egész nemzedékedből. A tett, a cselekvés jó ízét nem éreztétek még sem a szátokban, sem a szívetekben, sem az izmaitokban!

BERCI Az savanyú, ugye? Mint a limonádé. Vagy inkább a timsóhoz hasonlít? APA Miért lenne savanyú?

BERCI Mert a cselekvéstől izomláz keletkezik, az izomláz pedig tudvalévően a tejsav túlzott fölhalmozódása a kötőszövetekben. A tejsav viszont közismerten savanyú. Ezt illene tudnod, hisz mi egyébtől kaptad volna a humorod a maga sajátos zamatát? (Csettint) A sok csettintéstől, hogy az előzményeket ne is említsem.

APA Megint összekevered a szemtelenséget a szellemességgel.

BERCI A gimnáziumtól van, apu, a te hibád!

APA Minden az én hibám! Minden! Mert én akartam valamit. Még belőled is szerettem volna ... embert faragni, vagy valami hasonlót. Aki nem döglik ezen a bűdös szőnyegen hétszámra, mint valami aggastyán, hanem csinálni akar valamit, akinek tervei vannak, elképzelései, aki meg akarja forgatni a világot ...

BERCI Ki is pottyannál belőle.

APA Vagy legalább arra képes, hogy megálljon a saját lábán!

BERCI Ezért fekszem.

APA Miért fekszel te?

BERCI Hogy el ne essem. Törjem tán össze magam, és adjak neked újabb munkát, hogy orvost hívhass, mentőt?

APA En a te korodban ...

BERCI Bezzeg!

APA Mi van?

BERCI Kifelejtetted a bezzeget.

APA Nem is akartam mondani.

BERCI Kár. Bezzeg nélkül az egész tiráda lószart se ér. Olyan, mint a nyalás csettintés nélkül, hogy nemzedéki tapasztalataidra utaljak ismét.

Csöngetnek. Apa körülszalad a színen, meg-megáll egy-egy ajtó előtt, hallgatózik. Már elindulna az elő-szoba felé, amikor Berci megszólal

Húzd ki magad, apa! Légy büszke, gerinces, mint a nagy Brehmben!

APA Nem! (Visszajön) Hol hagytuk abba?

BERCI Sehol.

APA Igen. Megvan. Már emlékszem. Az eszmék! A ti generációtoknak nincsenek eszméi. Pedig forradalmi, új és nagy eszmék kellenek az értelmes élethez, amelyek átvilágítják a hétköznapi homályt, és a mindennapi munka unalmas szürkeségén át fénysugarat vetnek a jövőre.

BERCI Mert neked annak idején volt.

APA Igenis volt, és van is!

BERCI (ásít) Ááá, meséltétek. Kitelepítettétek ebből a lakásból az előző bérlőt, mert megtetszettek neked a szép, Dunára néző ablakok. Följelentétek egy nyomorult kis banktisztviselőt. Ez volt a te eszméd. Meg a neved. Kitaláltad, hogy úgy leszel haladó értelmiségi, ha ugyanúgy hívnak majd, mint az Úttörő-vasutat. Csillebérczy. Forradalmi, új és emelkedett név.

APA Ez nem igaz!

BERCI Ha nem, hát nem.

APA Nem úgy igaz, nem így. Te ócska, mellékes részleteken lovagolsz, amelyek nem is egészen így történtek. Akkoriban új játékszabályok léptek életbe.

Aki nem akart eleve veszíteni, annak el kellett sajátítania őket. És ha nem én teszem, kiigényelte volna más ezt a lakást. Akárki. Akinek tényleg ez volt az egyetlen eszméje. És mások is vettek föl ilyesféle neveket. Idétlenebbeket is. BERICI A múlt héten cselekedtem egyet: beadtam a névváltoztatási kérvényemet.
APA Nem ez volt az én eszmém.
BERICI Maradjon a te szép titkod.
APA Elmondom.
BERICI Ne! Na, ne!
APA Anélkül te egy szoba konyhában születtl volna, sohase járhattál volna gimnáziumba, hogy ilyesmiket vághass a fejemhez, hanem hatodik után mentél volna inasnak, gürcölni, amíg bele nem rokkansz!
BERICI Csak nem az uralkodóosztály tagja lettem volna?
APA Te soha!
BERICI Ha már benne vagyunk, mondd, apám. kizárólag rajtad múltott a győzelem? Az eszméd nélküled megfeneklett volna? Neked kellett beradiroznod a neved a történetébe, hogy e tájon januárban tél legyen és júliusban nyár?

Ismét csöngetnek

APA Ezt egy szóval se állítottam. *(Füfel az előszoba felé)*
BERICI Nem, anya nem jön vissza, hiába reménykedsz. APA Cinikus, nihilista!
BERICI Ki nem az?
Megint csöngetnek

APA Én... én... *(Rohan ajtót nyitni. Az előszobában beszél Mamával)* Csókolom, kezít csókolom, mama.
MAMA *(kintről)* Szerbusz, kisfiam. Már azt hittem, nem vagytok itthon. Milyen sápadt vagy. Megint rosszkodik a gyomrod?
APA Ugyan. Jöjjön be, mama, tessék.
MAMA Nem akarlak zavarni.
APA Éppen azért jöjjön be.
MAMA Csak éppen erre jártam.
BERICI Aparhantról.
MAMA A Császár fürdőt ajánlotta az orvos az isiászomra. Gondoltam, ha már ügyis erre járok, fölzaladok, megnézlek benneteket, aztán már itt se vagyok.
APA Jöjjön már be, mama. Az isten áldja meg, ne álljunk itt az ajtóban, figyelnek bennünket. MAMA De én tényleg nem ...
APA Éppen azért jöjjön be.
MAMA Igazán csak egy percre, hogy ne bámuljon ez a kíváncsi pesti nép.
Apa bevonszolja Mamát

APA Na végre. Üljön le, mama, üljön le. Talán ide, vagy ide.
MAMA *(nem ül le)* Te is idehaza vagy, Bercikém? Milyen nagy fiú lettél! Kész fiatalember. Fölnőtt férfi! Nincs tanítás az iskolában?
BERICI Örökös a szünet.
APA Már leérettségizett. Tavaly. Nem emlékszik rá, mama? Küldtünk fényképet is. Olyan kis tablóképet.
MAMA Persze, tényleg. Megkaptuk. Mi meg dísztváratot küldtünk.
BERICI Szevasz, nagy. *(Föltérdei, megcsókolja a Ma-mát)*
MAMA Milyen vörös vagy. Mintha túl sok lenne a véred. Az én nagyapám, vagvis a te szépapád ilyen-kor piócat tett a nyakára. Mi, gyerekek fogtuk neki a halastóban, ő meg a nyakára tapasztotta őket.

És amikor teleszívták a bendőjüket vérrel, maguktól lepotyogtak. A nagypapa meg feküdt, nyögött, és egyre hajtogatta: jaj de jól vagyok, jaj de jól vagyok! Veruska?
APA Üljön már le, mama! *(Széket cipel a Mama után)*
MAMA Hol van az én kis menyem?
APA Nem kér egy kis ... ő ... süteményt? *(Bolti süteményes dobzt kerít)* Látja, én eszem ilyesmiket.
Egész nap rágcsálok. Táplálom a savaimat. Vegyen! MAMA Köszönöm, nem vagyok éhes.
APA Vegyen, na, nem rossz. Ehető.
MAMA Nem enni jöttem, csak éppen bekukkantottam. APA Attól igazán bekaphat egyet.
MAMA Na, egy felet. *(Kivesz egy kekszet, tör belőle, a maradékat visszatesszi a dobozba)* Örülök, hogy ti jól vagytok. Legalább ti. Nekem már végem. Itt van rajtam ez az isiász, örökké beteg vagyok, köhögök, tüszögök a legkisebb széltől is, fulladok, érszükülem van, apádnak meg nincs. Neki kutya baja. Már majdnem nyolcvan éves, de még csak meg se náthásodik soha. No, hála istennek, persze.

Apa a Mama által visszatett süteménydarabot kiveszi a dobozból és a zsebébe süllyeszti

No és mi baj van Veruskával?
APA Mi lenne? Semmi.
BERICI Megpattant.
MAMA Mit csinált?
BERICI Elpatázott, az én édes jó anyám.
APA Nem igaz! Én kergettem el.
MAMA Csak nem?
APA Elegem lett belőle! Kiadtam az útját.
MAMA Tényleg?
APA Örökre.
MAMA Nahát! *(Kivesz egy marék süteményt, falja őket)*
APA A sarkamra álltam, és megmutattam neki, hogy velem nem lehet packázni. Türelmes vagyok, igen, senki nem mondhatja rólam, hogy nem vagyok türelmes, de amikor betelik a pohár, akkor nincs tovább. Engem át lehet ejteni, be lehet csapni, meg lehet téveszteni egyszer-kétszer, kit nem, kérdem én, kit nem. De az orromnál fogva nem hagyom magam vezetettetni egy életen át!
BERICI Eleget sétáltatnak a bíróságon.
MAMA Nagyon helyes, kisfiam. Áldott rossz asszony volt a te Veruskád. Fiatalon lusta és hiú, most meg már nyakán a klímex ...
APA Á! A mama ezt nem értheti, sose szívelte. MAMA Szóval mégse egészen? Nem örökre? Értem én, értem. *(Visszatesszi a meg nem evett, utolsó kekszet)* Összevesztetek egy kicsit. Túl sokba került a legutóbbi kabátja, vagy nem tett elég csipetkét a bablevesbe, pedig te mindig úgy szeretted, rengeteg csipetkével, mondtam is sokszor, emlékszel, hogy nem lehet többet tenni belé, mert térszalé ize lesz. BERICI Lelépett egy korombeli, félérett hobóval.
APA Ne hazudtolj meg folyton! Én rúgtam ki! Kitettem a szűrét az édes jó anyádnak.
BERICI Látod, mama, ilyenek az én édes jó szüleim. *(Dúdol)* Szűr ide, szűr oda, vaddisznók.
MAMA És az a Hobó nevű alak akkor nincs?
APA Nincs. Berci álmodta. Ha lenne se számítana. Én álltam a sarkamra, én rúgtam ki Veruskát.
MAMA És el is költözött? Igazából?
APA Végleg. Ide többé nem teheti be a lábát.
MAMA *(többé már nem felszeg)* Ervinkém, Bercikém, fölhozná valamelyikötök a bőröndömet? Lent hagytam a házmesternél.
APA A házmesternél? Holnapra telekürtöli a házat, hogy a tulajdon anyám nem mer meglátogatni. Talán már arra is megkérte, hogy nála alhasson?
MAMA Ó ajánlotta föl! Jó emberem az énnekem. Megengedtem neki, hogy vigyázzon a holmimra. Nem az én érszükületes lábammal való a cipekedés

a sok lépcsőn, nem az én beteg szívemnek Veruska csipkelődése! (*Utánozza Veruskát*) Nálunk másképp szokás, édes mamácska, mint lent Aparhanton. Mi-felénk késsel eszik az almát, nem marokból, mint maguknál azok a kedves kis cocák! Mintha a malacok a markukból ennének, és ő nem falta volna azt a rengeteg kóstolót, sonkát, kolbászt, amit ide-hordtam!

Apa sebesen kisérti a bőröndért

És te, Berci, hagyd apádat lépcsőzni a rossz lábával?
BERCI Jár a lift.
MAMA (*fürgén rendezkedik a szobában, igazgatja a székeket, terítőket*) Nem vagytok valami jóban. BERICI Úgy vagyunk, ahogy.
MAMA Szegény kisfiam. Látom, téged is megviselt ez a . . . tragédia. Ugye sajnálsz őket?
BERCI Melyiket?
MAMA Apádat. Vagy talán inkább anyádat? BERICI Mit sajnálnék rajta?
MAMA Csak úgy gondoltam. Mégis az anyád. BERICI Senki se választja se az anyját, se a gyereket. MAMA És ha választhatnád?
BERCI Akkor is örökké folya a véce, csalna a hentes, összecsiszának a színek az újságban. Nézd meg ezt a képet! (*Mutatja az újságot a Mamának*)
MAMA Őket választottad volna?
BERCI Se őket, se mást. Még ezt a szegény Piros Ildikót :se, látod, milyen zöld a szája?
MAMA Jaj, de morcos vagy. Rám is haragszol? BERICI Ugyan, mama, a te szárd színe betegesen egészséges.
MAMA A fiatalokat bosszantják az ilyen magamforma locsogó-fecsegő vénasszonyok.
BERCI Engem a galambbetető öregasszonyok idegesítenek meg a háromlábúak.
MAMA Ugye milyen jó néha haragudni, utálni vala-kit, gyűlölni, a verét kívánni, aztán nevetni egy nagyot és kibékülni? Vagy talán sokáig haragudni, bosszút forralni. Lesni a másikat, majdnem úgy, mint amikor szerelmes az ember, és lecsapni rá, amikor hibázik.
BERCI Nem szoktam szerelmes lenni.
MAMA Amikor — ahogy most — valamelyik gyerekemnek vagy unokámnak a szemébe nézek, mindig látom az összes hibámat.
BERCI (*olvasni próbál*) Akkor neked még jó a szemed. Az isíás megkímélte.
MAMA Úgy látszik, a takarítás se szokásod. Két elvadult agglegény a szemétkben. Megérezte az én beteg, öreg szívem, megsúgták a reumás bütkeim, hogy most van szükségetek rám. Mikor ment el anyád?
BERCI Talán öt napja.
MAMA És ekkora fölfordulást csináltak? Persze, előtte se lehetett valami nagy rend. Képzem, mit találok majd a konyhában! Mennyi mosatlan edényt, ételmaradékot. Hetekbe fog telleni, amíg ezt a ta-tárdulást eltakarítom. Csak öt napja? Akkor még visszajöhet.
BERCI Képes rá.
MAMA A klimax előtti nők kiszámíthatatlanok. (*Rendezgeti a tárgyakat*) Egyszerre kamaszok és vénasszonyok. Hol az ifjúság tör rájuk, hol az öregség. (*Abbahagyja a rendcsinálást*) Negyvenhárom éves koromban én is belehabarodtam egy fiatal tanítóba. Nagypapám alárendeltje volt, apám barátja és Eta nénéd osztályfőnöke. Fess, magos, fekete, kék szemű. Kicsi híján megszöktem vele. Bizony, meg is szöktem volna, ha nem kap valami ronda bőrbetegséget. Képzeld, vörös foltok támadtak a kezén, az arcán, a fején, és az összes ilyen helyen kihullott minden szőre. A hajából, éppen abból a gyönyörű, hullámos, koromfekete hajából, amihez úgy passzoltak azok az ábrándos kék szemei, szóval a hajából öt-hat foszlott borotválkozópamacs maradt. Itt, meg itt, meg itt, meg itt. Borzalmasan nézett ki az árva. Kényte-

telen volt kopaszra borotváltatni a fejét, és az én visszakamaszodott szívem azt a koravén golyófejet már nem bírta szeretni. Két napig fontolgattam, hogy nem kellene-e öngyilkosnak lennem. Aztán inkább kiábrándultam. Ekkor kezdtem el újra hinni. No, először persze csak az ördögben. Őbenne elég könnyű. Ő nemigen titkolja, hogy van, megmutatkozik fünek-fának.

APA (*két bőrönddel bejön*) Amikor lementem, csak egyről volt szó.

MAMA Ilyen változékony időben nem indulhatok el meleg holmi és esőköpeny nélkül. Az én koromban nem tanácsos megfázni. Hetek óta veri az ördög a feleségét. Ő is, Ervin, nem csak te. Látod, Berci, ha egyszer szoba kerül, nem hajlandó egykönnyen ki-lépni a társalgásból. Szívós alak.

APA Én nem vertem soha Veruskát.

BERCI Ezzel rontottad el.

MAMA Nekem nagyon jólesett volna, ha apám fölpofozott volna, amikor beleszerelmeskedtem a Horváth Zoli barátodba. Tudod, aki megkopaszodott, aztán ötvenhatban elbújdosott Ausztráliába vagy hova, mert akkoriban nem volt népszerű nálunk a kopaszság. Egypár pofon helyrebillentett volna.

APA Minek erről beszélni, mama? A gyerek előtt. MAMA Ismernie kell a családja történetét. És ami

megesett, arról jobb, ha mi beszélünk, mert mások képesek elferdíteni az igazságot. És különben is, jól esett szerelmesnek lenni. Hol tartjátok a porszivót? APA Üljön le inkább, pihenjen.

MAMA Pihenhetek majd eleget a sárga földben. Ha egyáltalán lesz nyugtom a sok bűnömtől. Ez a Ve-ruska azért bátor asszony. Le a kalappal. Én nem mertem megcsinálni. Pedig milyen szerelmes voltam! Mennyit leskelődtem utána! Meg féltékenykedtem. És egész nap öltöztem, vetköztem, fésülköttem. Cicomáztam magam, míg olyan nem lettem, mint a paradicsommadár. És turbékoltam neki, do-romboltam, meg nyávoztam. Juj, rémségesen neveléses lehettem! Aztán nagy vacsorákat is főztem, hogy ottmarasztaljam estére, ha eljött hozzád. Óóó, Zoltánka! (*Utánozza saját, régi hangját*) Töltött dagadót készítettem, tudom, hogy maga nagyon szereti. És elolvastam a *Karenýina Annát* is az éjszaka — s ekkor mélyen a szemébe néztem. Mint egy démon, az aparthanti vamp! Hú, de szörnyű lehettem!

APA Most szörnyű, mama. Zoli egy értelmes, jóvágású srác volt, Verának ez a Robija, Ricsije vagy Szabolcsa meg egy nulla, idegbeteg, többszörös hárs-hegyi ápolit, gusztustalan, koszos szörmök.

MAMA Mit számít az, fiam!? Ha az ember egyszer szerelmes, akkor oly mindegy, kibe.

APA Maga is kiábrándult, amikor kihullott a Zoli haja.

MAMA Sajnos. Biztos mégse voltam eléggé szerelmes. De tudod, Ervin, az a fontos, hogy most úgy emlékszem, hogy *akkor fűlig* beleestem. Veruska meg *most* érzi úgy. Es bele mer vágni! Veled szemben ugye disznóság, de azért katonás. Beleugrott a nagy kalandba! Milyen csodálatos érzés lehet! Irigylem. Nem olyan asszony, aki megérdemli. Én néha azóta is bánom, hogy kiábrándultam.

APA Három napon belül itt fog sirmi a lépcsőházban, és kaparja majd az ajtót, hogy eresszem be. BERICI Gyönyörű jelenet lesz.

MAMA Mit számít? Volt neki egy hete, amit melletted sohasé élhetett volna át. Ha visszajön, vidd el majd nászútra. Vágjatok neki gyalog Erdélynek, vagy autóstoppal föl a Balti-tengerig.

APA Az orrára fogom csapni az ajtót.

MAMA Szamárság. Amikor kiábrándultam, engem is elvitt az apám. Csak a Bükkbe, de milyen szép volt! Mekkoraikat bögtém! Ha lenéztünk egy árnyas völgy-be, vagy megálltunk a lipicai ménésnél, egy romantikus omladéknál, egy kopasz tisztáson, már potyogott is a könnyem Zoli miatt, és úgy szerettem akkor apádat, mint hűszéves koromban se, amikor hozzámentem. Na, lássuk azt a porszivót. Egész biz-

tos a te szobádban van, Ervin, mégpedig az ágyad alatt, hogy ne ingereljen a látványával. *(Kimegy)*

APA Jaj, ez a szegény mama! Mit képzeleg össze. Meszesedik. Hiába, ez a sorsunk. Mindnyájan meg-hülyülünk vénségünkre. Ti, fiatalok, föl se tudjátok fogni, hogy rátok is ez vár. Gógósek vagytok, okosok. erősek, de meddig? Nem is érdekel benneteket ...

BERCI *(fölszokog, harsányan bög)* Milyen gyöngéd tudsz lenni, papa, amikor bölcs vagy. Hogy meg-hatódsz, hogy elérzékenyülsz, milyen szivárványos könnycseppek gyűlnek a szemedbe, fordulj, légy szíves, az ablak felé!

APA Nem únod még?

BERCI Végtelenül. Olyan unalmas tudsz lenni, apa, akár az élet, amit töviről-hegyire ismersz.

APA Tenálad unalmasabb aligha lehetek. Én téged unlak, de te saját magadat, azért hajtogatod ezeket a francokat azokból a hülye újságokból. Mint egy kényszermozgásos.

BERCI Egyetlen különbség köztünk, hogy én nem szégyellem azt játszani, amihez értek. *(Eldob egy repülőgépet)* Látod? Repül. Én ennyi vagyok. Hülye, csökkent, buggyant, idióta papirrepülő-gyártó tanonc. Egyszer talán, valamikor majd, mester. De nem fogom megengedni, hogy büszke légy rám! Te csak nyüzsögi, elefántkodjál minden porcelánboltban. Itt-hon, a bíróságon, a tudományodban, s a kaját a ká feleséged körül.

APA Az én feleségem, akárhogy is vagyok vele. tenéked az anyád!

BERCI És aztán?

APA Az embernek az anyja minden körülmények között az anyja! Elvárom, hogy...

BERCI Magadtól is elvárod, amikor lehülyézed a tiédet? Az enyémet meg lekurvázod. Napok óta egyebet se hallok tőled, mint hogy a kurva édesanyám így, a kurva édesanyám úgy.

APA Ezt te éntőlem sose hallhattad.

BERCI Mert a feleségedként emlegeted, te ravaszdi! Mennyi jogászság ragad még egy bíróra is! Kár, hogy amennyi itt él, amott kevés. Féltelek a szak-mádtól, tekintetes Csúrcsavar.

APA Gondoltál már arra, Berci, hogy jógáznod kellene? Például fejen állni naphosszat — attól talán helyrerázódna benned az, ami most fordítva van.

BERCI A pulpitus túloldalára kerülés. A ká édes-anyám, úgy is mint a ká hitvesed fog odalökni a joggyakorlatba. Nem te fogod osztani az igazságot, hanem te kuncsorogsz érte. Haptákban állsz majd egy — remélhetőleg — feminista kolléganőd előtt, aki nem fogja túrni, hogy folyton a szavába vágj, okosabb legyél nála, tudnék helyett tudnákot mondjál. Kínkeservesen meg kell tanulnod, hogy az élet és a jogtudomány nem csupán abból áll, hogy az ember percnként fölrántja a nadrágját, és így csinál a szemüvegével.

MAMA *(bevoncsolja a porszívót)* Na végre! Hogy ez milyen koszos volt! Pedig biztos nem is használtátok. Úgy látszik, Veruska se szerette a porzsákat pucolni. Mi baj?

APA Semmi.

MAMA Úgy elhallgattatok.

APA A nadrágviselés helyes módjáról cseréltünk eszmét.

BERCI Inkább az édesanyákról. Rólad, nagy, meg anyámról. Azt állapítottuk meg, pontosabban apu ál-lapította meg az ő közismert tudományos alaposságával és salamoni igazságszeretetével, hogy az embernek minden körülmények között tisztelnie kell az anyját és az anyaság szent fogalmát. Az emelkedettebb szellemek viszont úgy is kinyilváníthatják tiszteletüket, hogy gyalázzák a sajátjukat meg a gyerekekét.

APA Ez a gyerekek nem normális. Adja ide, mama! *(Cibálja a porszívót)* Majd én, ez megbuggyant, meg-bolondult. Képzelve, hetek óta itt fekszik ezen a szőnyegen, csak a klozettra jár ki, adja már ide, ügyis

akartam már porszívózni, minden pénteken szoktam

BERCI Ma szombat van ...

APA Ez az! Kihaszználja a szórakozottságomat, a legapróbb nyelvbortlásomba is beleköt, szemtelenkedik, vizionál, vádaskodik, lóg az előadásokról, pedig képzelheti, mibe kerül, mire betuszoltam a tanárképzőbe, és közben neki áll följebb, semmi se tetszik a fiatalúrna ...

BERCI Te nem tetszel, apa.

MAMA Eszik ez a gyerek rendesen?

APA Kizárólag tejet iszik, és háztartási kekszet zabál hozzá, nehogy azt mondhassam, hogy élőszködik rajtam.

MAMA Vitaminhiány.

APA Fenéket! Cinizmus! Meg nihilizmus! *(Bekapcsolja a porszívót. Összevissza dolgozik vele, túlkialtja)* Kitalálta, hogy őt ezután semmi se érdekli! Semmi se, érti? A semmi, az se! Isten bizony, néha már annak is örülnék, ha esténként elmenne hazulról, és jól berúgna!

MAMA No de kisfiam!

BERCI Apát fölöttébb megnyugtatóna, ha valami szokványos társadalmi problémaként kezelhetne.

MAMA Micsoda?

BERCI Típusproblémát szeretne látni bennem. Akkor a Jogtudományi Közlönybe írhatna rólam valami hülye, tudálékos tanulmányt, tele idegen szavakkal, nehogy valaki megértse, és rájőjjön, hogy nincs mondanivalója. A honoráriumból viszont bejönne neki a pia ára, úgyhogy ő is berúghatna ingyen.

MAMA Megviselte szegény gyereket ez a ronda história.

BERCI Engem nem viselt meg semmi.

APA Gyűlöl, érti, Mama, gyűlöl!

MAMA Böjtől, böjtől, pedig ennie kell.

APA Nem böjtöl...

MAMA Mi?

APA Nem heverészik ...

MAMA Dehogynem, látom.

APA Ez csak álca! Gyűlöl, érti, gyűlöl! Azért nem jár a főiskolára, hogy bosszantson. A saját fiam, az egyetlen fiam is megfojtana egy kanál vízben!

Berci föláll, kimegy a fürdőszobába. Útközben kihúzza a porszívót a konnektorból

MAMA Na, add ide!

APA Pedig sohase bántottam. Kiskorában se vertem meg, amikor fölgújtotta az abroszt, nehogy ártsak a személyiségének. És ő meg dafke, hogy gyötörjön. Hetedikben ellopta az iskolából a magnót, holott vettem neki az első szóra. Nem pofoztam meg akkor sem, amikor az érettségi bankettjükön összetörték a Zöld Kancsó étterem berendezését. Képzelteti a helyzetemet : egy bíró fia lop, garázdálkodik. Az a legkevesebb, hogy fizettem. A fiatalúr pedig röhögött, amikor fűhöz-fához telefonáltam, hogy meg-üssza egy rendőri figyelmeztetéssel. Nálam demokratikusabban senki se nevelte a kölykét, mégis képes lenne megölni a pillantásával.

MAMA Talán ezért, kisfiam. A demokrácia az újságba való meg a politikába. Az élet nem demokratikus. Otthon a konyhában én parancsolok, a kertben viszont apád. Aki okosabb valamiben, abban neki kell döntenie. Persze, ha tényleg okosabb. Apátok bizony rátok húzott, amikor Eta hűgoddal a konnektorba nyűlkáltatok.

APA Eta is utál. És apa is.

MAMA Dehogy.

APA Engem mindenki utál, gyűlöl, megvet, lenéz, pedig én senkinek se ártok. Annyira vigyázok, mama, higgye el, annyira vigyázok, hogy meg ne bántsak valakit. Ezért hagytam ott a büntetőtanácsot, s lettem polgári bíró. Képtelen voltam elviselni, hogy

börtönbe küldjek embereket. Az egyetemen is, ugye, vezetek egy speciálkollégiumot: soha senkit meg nem buktattam. Ha valaki tisztességesen köszön a vizsgán, az már ötotst kap, a diákok mégse vesznek sem-mibe. Ebben a házban alig van olyan lakó, akinek ne intéztem volna el valamit. Telefonkérelmet, tanácsi engedélyt, ezer szívességet tettem mindegyik-nek, és azt hiszi, akad egyetlenegy is, aki meghívott volna valaha egy névnapra, vagy megkérdezte volna, miért vagyok éppen sápadt, nincs-e szükségem vala-mire? Még jó, ha köszönnek. A kollégáim is lenéz-nek, és azt hiszi, akad egyetlenegy is, aki meghívott állásukat. Ha valami szakmai problémával hozzám fordulnak, sunnyognak, érti? Sunnyognak! Látom a pofájukat, hogy tudják a választ, egyedül arra kíváncsiak, hogy én tudom-e, s ha véletlenül melléfogok, egy órán belül telekürtölik az épületet azzal, hogy milyen hülye vagyok. Nekem még nem hozta a pincér melegen a levest, ötújjnyi hab nélkül a sört. A koldusok köpnek, ha egy forintot adok nekik, vigyorognak, ha tizet. Tucatnyi autószerelőm volt, mind baleknek nézett. A balatonmáriai házamba hétszer törtek be, érti? Hétszer! Ebbe a lakásba kétszer ...

MAMA És Veruska?

APA Mit nem tettem meg a kedvéért? Mit nem kapott meg tőlem? Egyet mondjon akárki! Három egyetemre irattam be, és huszonnégy nyelvtanár járt hozzá. Azt hiszi, tréfálok? Meg tudom mutatni a föl-jegyzéseimet. Itt vannak valahol, mert egy idő után már írtam. Huszonnégy nyelvtanár oktatta tizenhét nyelvre, az európaiakon kívül japánra, arabra, kínaira, szuahélire, kecsuára. Még sumér-ra is. Szó nél-kül fizettem, és most se szólnék egy szót se, ha akár-melyik nyelven képes lenne megérteni egy időjárás-jelentést. Amikor én végre levizsgáztam németből, tudja, milyen gyatra nyelvérvékem van, és hazajöttem boldogan, nem mondom, kissé pityókosan, mert muszáj néha bekapni valamit, hogy ép észle kibírja az ember. Szóval hazajövök nagy boldogan, mire ő: te hülye stréber!

MAMA Rá fecsejtetted a legszebb éveidet.

APA Neki áldoztam! Szerettem, mama! Hogy olyan szép, annyira kedves tud lenni, ha akar, úgy el tud-ja felejtetni ezt a rohadt életet! Vakká tett, süketté. Be kellett csuknom a szememet, mert ha nyitva tartottam, ha haza mertem volna jönni előzetes telefonálás nélkül, már rég a Lipótmezőn volnék. Ezért veszem össze magával is. Az ő kedvéért. Mert maga tudta, legalábbis érezte, hogy miket művel. Azzal gyanúsított, hogy én bíztam meg magát, hogy kémkedjen utána. Azért jár föl hozzánk, hogy strázsálja az én megbízásomból. Miért van ez, mama, miért? Miért kell nekem ilyen piti, mocskos ügyecskékben őrlődnöm, nekem, aki nagy és méltó életre vágytam, szerelemre, igazságra, emelkedettségre?!

MAMA Aki kicsi urat választ magának, az kicsi szolga lesz.

APA Nem a vereségek fájnak, nem a megaláztatások, a megvetés a fokák és a szomszédok szemében, ha-nem a méretek, ezek a félarasznyi körülmények, ez a semekkoraság. Higgye el, mama, én szívesen elestem volna, és el is esnék valami igazi csatatéren, érdemleges ügyért, de kicsinyes utálkozásban fuldokolni, huszadrangú alakokkal birkózni — borzalom. Ha biztos lehetnék benne — feleannyira, mint amilyen biztos voltam benne tíz évvel ezelőtt —, hogy tényleg be lehet fejezni, már főbe löttem volna magam. *(A porszívó csövével együtt a Mamára borul. Őszintén, bár a cső miatt kissé komikusan)*

MAMA Nyugodj meg, kisfiam! A te korodban még minden hibát ki lehet javítani.

^BBERCI *(bejön a fürdőszobából)* Üritettél, apu, te is? Jólesett? A tökéletes ürités az élet legszebb ajándéka.

APA Idióta! Mit tudsz te az életről? Te, te hibbant! BERCI Eleget ahhoz, hogy unjam. APA Akaszd föl magad ! Akaszd föl, ha annyira unod!

BERCI Jó. *(Főlkasztja magát egy szög-re)* Látod, nagy? Most is a kedvenc megoldását keresi. A könnyebbiket. El se tudja képzelni, hogy ne mástól kér-jen szívességet. Ahelyett, hogy hozná a stukkerét és lepuffantana.

MAMA No de Bercikém! Apád ezt nem mondta komolyan, nem így gondolta!

BERCI Az biztos, hogy semmit se mond komolyan, arra viszont mérget vehetsz, hogy pontosan így gondolta. Na, szevasztok! *(Berci súlyától kiszakad a szög. Föltápáskodik)* Nem megy. Tudod, nagy, ha legalább egyszer igazmondáson érték volna, nem esne a stukkeres megoldás ennyire nehezére. Cselekvéssel jár, felelősséggel. Nem arról van szó, hogy jönnének a rendőrök, lenne nagy hercehurca, dutyi meg hasonlók. Korábban megriad ő. Például attól, hogy esetleg ránéznék közben. Véletlenül. Ez már idegesitené. Zavarná a kifinomult lelkének nyugalmát.

APA Hallja, mama?! Gyilkossá akar tenni!

MAMA Ó, mindjárt dél van. Ne üssek össze valamit? Biztos akad itthon tojás ... ő, de buta vagyok, hiszen hoztam én tojást. Vagy ötven valódi hazai sárga tojást. Frisset. Meg sonkát is. Tudjátok, mit? Össze-ütők egy kis sonkás tojást. Vén apátok már nem tudja leölni a disznót, de a sonkapácolásban még mindig világbajnok!

BERCI Késő.

MAMA Dehogy, egy pillanat alatt elkészülök vele. Ervinkém, hová tetted a kisebbik bőröndöt? Abban vannak a disznóságok.

BERCI Itt vannak a disznóságok. Az én apukám úgy szeret ölni, ha ő maga nem vesz részt benne. Közvetlenül. A kivégzést elrendelni imádja, de tudod, milyen véres a lebonyolítás, mama, mennyire piszkos, mennyire snassz. A csibe nyakát se vágná el. Az efféle kegyetlenkedéshez ő túlművelte magát.

APA Te félrebeszelsz. Hát kit öltem vagy ötlettem meg valaha is? Te ütöd agyon a szavakat. Az egyik szavaddal a másikat. Pontosan tudod, hogy polgári bíró vagyok. Lakásügyek, kártérítések, ej, mit magyarázkodom én egy hülye ördögnek. Tényleg, kérem szépen, mama, süssön nekem egy hatalmas ham and eggset. *(Elsántít a kisebbik bőröndért. Hozza)*

BERCI *(öt papirrepülőgépet dob a közönség közé)* Egy fiú, egy kislány, még egy kislány, még egy, végül újra fiú. Tudod, nagy, ha az én apukám meg az én anyukám nem lett volna olyan szorgalmas gyilkos, akkor most nekem öt testvérem volna. Egy bátyám és két nővérem, meg egy húgom és egy öcsém.

APA Ez nem igaz ! Neked sose született testvéred!

BERCI Nem rajtuk múlt. Pechjük volt szegénykének. Elbízták magukat? Régi könyveket olvastak az előző életükben az anyaméh biztonságaról, lejárt költőket az édesanyák önfeláldozó szeretetéről? Ki tudja. Mindenesetre itt rájuk lestek a hóhér bácsik. Fehér, zöld vagy mit tudom én, milyen divat járta éppen akkor, de mindenesetre steril köpenyben, gumikesztyűben, éles kaparókanállal a kezükben, miközben lelkükben zsongott az orvosi esküjük, hogy ők az életet védelmek bármilyen áron. A kis, mafla testvéreim talán a szüleikhez rimázkodtak, mert ugye ki máshoz fordul az ember, ha veszély fenyegeti? Az anyjához meg az apjához. Azért anyja az embernek az anyja, azért apja az apja, hogy védje meg, mentse meg, büjtassa el. Nem sejtették a kis butuskák, hogy ők egy olyan kor küszöbére vetődtek, amelyben az ő édes szüleik az ő véstörvényeségi tárgyalásukon nem mentőtanúk, nem védőügyvédek, hanem vádlók, vérbírók, fölbujtók — magyarul: gyilkosok. Ráadásul a világ legsunyibb gyilkosai, akik kizárólag olyan áldozatokra utaznak, akik képtelenek védekezni. Még sikítani se tudtak az árvák, hogy ők ártatlanok, nem vétkesek a szüleik felelőtlenségében. Még egy szemrehányó pillantást se vethettek az édes anyaméhből a drága apukájukra vagy anyukájukra, aki anyák napján annyira szeret — máskülönben — virágot kapni. Így aztán doktor hóhér bácsi elevenen misz-

likbe aprította, és egy mocskos vödörbe hajította őket. Egy félénk pillantás már megmenthette volna őket. Engem se mer a falhoz vágni vagy keresztül-lóni az én édes jó atyám, amióta képes vagyok a szemébe pislantani. Tudod mit, papa? Elfordulok, jó?

APA Anyád akarta, minden esetben anyád!

BERCI Te ott se voltál, mi? Ő pedig véletlenül most nincsen itt. Ahogy én ismerem, meg ahogy te, rád kenné, ahogy te órá, aztán ő vissza, és így társalognátok őszinte szóval napestig. Na, mi lesz? Meddig várjak? Fog menni? Nem? Legjobb lenne a nagyit megkérni, húzza meg ő a ravaszt.

MAMA Összeütöm én inkább azt a sonkás tojást! (A *kisebbik bórönddel kimegy a konyhába*)

BERCI Nagyi, te is öltél kisgyereket a magad idejében?

Mama becsukja az ajtót

APA Ez már gyalázat!

BERCI Gyalázat? Ismét szépíted a valóságot, doktor Csúrcsavar. A magzatölés ugyanis nem közönséges emberölés, hanem előre megfontolt szándékkal, bűnszövetkezetben, nyereségvágyból, különös kegyetlenséggel elkövetett gyilkosság. És te ötször követted el, atyám, ráadásul a gondozásodra szoruló kiskorúak sérelmére. Pontosan fejeztem ki magam a szakmád nyelvén? Hozzád képest Rózsa Sándor ártatlanul sinylődött a szamosújvári börtönben.

APA (*járkál*) Értem. Szóval ezt nem tudod megbocsátani.

Berci nem válaszol

Ez a gyökere az indulataidnak, a téged elárasztó tévesztett közérzetnek.

Csőnd

Ha akarod, elmondom azokat a körülményeket, amelyek anyádat ilyen elhatározásokra készítették.

BERCI Nem érdekel.

APA Az első esetben olyan nehézségeink voltak ... BERICI Amelyek rosszabbak voltak a halálnál.

APA Hadd mondjam végig! Vádolsz, hogy szokásom belevágni mások beszédébe, és most éppen te ... BERICI Arra felelj, hogy rosszabbak voltak a körülményeitek a halálnál vagy sem.

APA (*járkál, hallgatnak*) Jogilag mindegyik ...

BERCI Kópók a jogotokra! Azt engedtek meg maga-toknak, amit akartok!

APA Ez azért túlzás, fiatalember! Álljon meg a menet! BERICI Ha a gyilkosság nem túlzás, akkor az én fecsegésem hogyan lehetne az?

APA Az abortusz nem gyilkosság.

BERCI Magyarán az emberölés nem bűn.

APA Dehogynem, viszont ...

BERCI A magzat talán nem ember?

APA Biológiaiánál föltétlenül, azonban ..

BERCI Mit azonban?

APA Hogyan magyarázzam meg, egy mondatomat se engedted befejezni?

BERCI Én azt hittem, már befejeztük. Te mondtad, hogy az emberölés bűn, a magzat ember, tehát az abortusz ugyanolyan bűn, mint a többi gyilkosság.

Mit kell ezen még magyarázni?

APA Nézd, Bercikém. Bizonyos kérdésekről lehetetlen póre szillogizmusokban értekezni. A valóság milliószor bonyolultabb a logikai levezetésekénél, amelyek mennél frappánsabbaknak tűnnek, annál megtévesztőbbek lehetnek. Szimplifikálják a tények összetettségét, és ha a premisszáik egy picit hamiskásak, ha kicsit csúsztatottak, ha kiválasztásuk nem tükrözi az összes körülmények totalitását, akkor a konklúzióból származtatott ideáció legföljebb hamis tudatot eredményezhet. Ilyen esetekben az éles elméjű következtetések előrevisznek ugyan, csak hát zsákutcába.

BERCI Abrakadabra, menekülj, logikal! Eredjél, távozzál, izzé-porrá szakadjál, a Szent Ész nevében a világból kipusztuljál!

APA A rossz logika veszélyes a családunkra, a még megmaradt — elismerem, vékony — kapcsolatainkra, de legkivált saját magadra.

BERCI Inkább terád, hatalmas varázslócska. Tündöklő humanizmusod, fényes elméd, kikezdetlenül zagyva szellemed egyszer hibázott: amikor engem nem tett el láb alól.

APA Tegyük föl. vétkes vagyok abban, hogy ... nin-csenek testvéreid.

BERCI Finom fogalmazás, tapintatos. Ez való a te szádba.

APA Ha te se lennél ...

BERCI Ha engem is kinyírtál volna!

APA Akkor még vétkesebb lennék.

BERCI Erről van szó, mire vársz?

APA Tehát jó lenne neked, ha én még nagyobb bűnös volnék?

BERCI Nem kéne ebben a piszkos világban tartózkodnom.

APA De ha — mondjuk — egy felhő mögül néznél ... BERICI Elfordulnék.

APA Ugyan miért? Nem lenne okod utálni. Talán szeretnél.

Hiszen a kedvedre tettem. Hát ilyen vacak és ostoba nihilista vagy te. Botcsinálta, zavaros. (*Járkál*) Egy valódi nihilista nem utálja az apját, és nem tartja szennyesnek a világot, amiért az megteszi, amit különben elítél. Túljutott az ilyesféle kicsinyes érzéseken, hiszen ezek megköttözik, lebéklyózzák. Bizony, az érzelmek továbbra is összekötnek bennünket egymással és a dolgokkal. Az előjeleik teljesen mellékesek. Te pontosan olyan szenvedélyesen kötödsz hozzám, mintha szeretnél. Gyerek vagy, ugyanúgy csimpaszkodsz belém, mint öt éves korodban, amikor az állatkertben a krokodilt néztük. Egy percig se bírnál megenni nélkülem. Ha én most elesnék, és kitörném a nyakam, neked föl kellene tápázkodnod arról a hülve szőnyegről, ki kellene dobnod az unalmas újságodat, és az én froclizásom helyett valami más foglalatosság után kellene nézned. Bármibe le merem fogadni, hogy két hét múlva unalmadban már bejárnál a főiskolára, és az év végére ugyanolyan kis hangya eminens lennél, mint amilyen elemista korodban voltál, és amilyen a többi évfolyamtársad, a sok kis undorító güzü — ahogy hívod őket. Tíz év múlva te is kandidátus lennél, esetleg iskolaigazgató, adjunktus vagy docens, szóval valami olyasféle, mint az apád. És húsz év múlva itt, ezen a szőnyegen heverne egy srác ... Érted te ezt, okos fiú vagy. Pontosan tudod, hogy az ember előtt nem nyiladoznak lehetőségek ezerszámra. Kettő-három akad, kinek-kinek. A szerencsésebbeknek esetleg négy-öt, de az ilyen — hozzánk hasonló — érzelmesekeknek szigorúan csak kettő-három.

BERCI Én semmiben sem hasonlítok rád.

APA Szeretnéd. Vagy azt képzeled, hogy ezt szeretnéd. Olyanok vagyunk, mint a tárgy és a tükör-képe. Én moccanok, szólok, igazítom a szemüvegem, a nadrágomat, vagy nem igazítom, te azon nyomban ugrasz, őrjögysz, fröcsögsz, köpködsz, csinálsz a fordítottját annak, amit én teszek. Ha kiteszem a lábom, elcsöndesülsz, kiürülsz.

BERCI Nem érdekel. Semmikor se érdekel.

APA Szó, szó. Az igazi cinikusnak a vérében van a közöny, nem a szájában. Ha valódi lennél, nem utál-nál, no ne érts félre, nem fogok érzélgösködni, az indulataidról se akarok lebeszélni, azt akarom ki-hozni az egészéből, hogy akkor megbecsülnél, értékelnéd. hogy szerény személyemben rendelkezésedre áll valaki, akit utálsz ...

Megcsöndül a telefon. Mindketten nyúlnának érte, de nincsenek abban a lelki helyzetben, hogy megtehessék. Végül Apa veszi föl

BERCI Halló, ott téves?

APA Igen, tessék ... igen... itthon van, adom. BERICI

Nem anya?

APA Egy generációval lejjebb. *(Átadja a kagylót Bercinek)*

BERCI Igen, én vagyok... Szevasz, Anna ... Nem... Mit akarsz? ... Már mondtam, hogy ne hívjál, reggel megmondtam, emlékezetem szerint elég világosan... Nem azt mondtam, hogy haragszom rád, nem azt, hogy nem érdekelsz ... Hányszor mondtam, hogy semmit se vettél? Nem hibáztál, nem rontottál el semmit, nem haragudtam meg rád, mindössze elegendő van belőled ... Éppenséggel a rendességéből és a jószágodból... Na ne! Ne akarjál te énrajtam segíteni. Ha tudni akarod, egyet nem bírok benne, ezt az örökös áldozatkésztséget. Borsószik tőle a hátam ... Ez az! Nagyszerű! Hülye vagyok, szemét, aljas és gonosz ... Hazug? Jöhet! ... Igen, áruló is vagyok meg kurvapeccér. Most is, miközben veled beszélek, itt hentergek a padlón egy buja vörös szőnyeggel. Ha tudnád, hogy milyen észbontó szaga van! ... Helyes, ne is akarjál énvelem értelmesen beszélni. Neked se lenne jó, nekem se, talán a tele-fon membránjának is ártana ... Na ne, az utolsó kettésedet fölösleges bedobnod, add inkább valami mélypiásnak, ő több hasznát veszi. *(Leteszi a tele-fon)*

MAMA *(bejön)* Kész a sonkás tojás, fiúk. Direkt zsírosra csináltam: nagy veszekedések után mindig sok a sava az embernek.

Apa indul kifelé a konyhába

Gyere, Bercikém, egyél te is ez nem apád pénzéből van.
BERCI Nem megyek.

Függöny MÁSODIK RÉSZ

Szín: az előbbi. Berci a szőnyegen fekszik

MAMA *(belopakodik a konyhából. Tányéron ételt hoz. Rejtegeti)* Egyél, Bercikém!

BERCI Mondtam már, hogy nem kérek.

MAMA *(egy villa ételt betuszkol Berci szájába)* Enni kell, kisfiam, enni! Olyan korban élünk, amelyben mindennek fölött enni kell! *(Kenyeret dug Berci szájába, meg egy falat uborkát)*

BERCI Minek?

MAMA Muszáj! Aki nem eszik, az elpusztul.

BERCI Az a jó.

MAMA Én megértem az utálkozásodat. Érzem, az összes rossz, reumás bütykömmel érzem, hogy milyen pocsek világ ez, mállik, foszlik, no, kapjál be még egy falatot, úgy, kenyérrrel! Uborkát is! Na, egy harapást, ez az! Olyan ronda, öreg világ ez, mint én, de el kell viselnünk, ki kell bírunk mindenképp, és ha nem eszünk, végünk. Nem ennek az ócska világnak, hanem nekünk. Miért éppen mi ne bíránk ki? És ráadásul ez a sonkás tojás jó. Nagypád pácolta a sonkát. Jaj, hogy remeg már néha az öreg keze. Hála istennek, hogy különben egészséges, én bezzeg fulladok, fájnak a csontjaim, zsibbad a lábam ...

Apa lép be

Nem eszik ez a fiú, nem és nem! *(Bekap egy falatot)* Igazán kár lenne szemétre vetni ezt a finom ételt. Szörnyűség! *(Újabb falatot tüntet el)* Mi a kukába lökjük, másutt meg milliók vesznek éhen. Nem borzalmas? Láttam a múltkor a televízióban éhezni afrikaiakat. A bordáik majd kiszúrták a bőrüket, a hasuk meg fölpuffadt, mintha éppenséggel degeszre zabálták volna magukat.

Megcsöndül a telefon. Csak egyet. Apa indul az ajtó felé

Veruskát várod, Ervinkém?

APA Én? *(Elkanyarodik, a bárszekrényhez biceg)* Egy kis bort akarnék inni. Kér, mama?

MAMA Tudod, hogy én nem iszom soha. Milyen bort? APA Vöröset, fehérét, Pinot Noirt, Abasárit.

MAMA Esetleg egy csöppet abból, amelyik már úgyis ki van bontva.

APA *(tölt két pohárba. A harmadik előtt megtorpan)* Berci?

BERCI Egy korty sztrichnines fröccsöt?

MAMA Már megint kezditek?

APA Ó abba se hagyta. Amíg ebédeltünk, megmérgezett néhány nyilvesszőcskét. A méregfőzéshez idő kell, a pusztaság gonoszság kevés.

MAMA Miért lenne gonosz ez a gyerek? A saját fiad? APA Ezt tőle kérdezz.

Az előszoba ajtaján Veruska lép be. Nem veszik észre

MAMA Tudjátok mit? Intézzük el ezt a históriát egy-szer s mindenkorra. Én vagyok ebben a házban a leggonoszabb, a legcinikusabb, a ... hogyan is mondtad, Ervin? Megvan. A legnihilistább, meg amit akartok. Essetek nekem, szídjatok meg, aztán találjatok ki valami jobb programot.

VERUSKA Édesmama sohase volt gonosz! Kezit csókolom, drága édesmama! *(Mama nyakába borul, csókolgatja, majd Mama válla fölött pusztit küld Bercinek)* Szervusz, Bercikém, drága kicsikém!

APA Hogy kerülsz ide, Verus?

BERCI Téged hagyott el, nem a lakáskulcsát. *(Nem törődik az anyjával)*

VERUSKA A holmimért jöttem. Elvinnék még néhány apróságot. Kizárólag azt, ami az enyém. Fehérneműket, ruhákat.

APA Megmondtam, hogy ne tedd be ide többé a lábad!

VERUSKA *(hátrál Apa elől)* Ne nyúlj hozzám! Ne me-

részjelj hozzám nyúlni! Szabolcs! Szabolcs!

(bejön, nősténykecskét vonzol maga után)

Mici, Mici, na!

APA Hát azért! Hát ez azért több a soknál!

Berci hahotázik a szőnyegen

Mindennek van teteje! Ez mi? Kérdem én, ez mi?

SZABOLCS A Mici, bíró úr, jó napot, a Mici. APA Mi lesz itt, állatkert?

MAMA A háborúban nekünk is volt kecskénk, emlékszel, Ervin? Kecské nélkül talán nem is tudtuk volna túlélni azokat az időket. És milyen érdekes, hogy azt is Micinek hívták!

SZABOLCS Nélküle a következőt se lehet. Csak a magas hegyeken lesznek túlélők. Ott, ahol a haszon-állatok közül egyedül a kecske bírja ki.

APA A kecske még hagyján, de hát ez az ember! Ezt idehozni!

VERUSKA Jöttem volna egyedül, védtelenül? Nem bírja elviselni a hiúságod, hogy Szabolcs a hallgatód volt?

APA Hallgatóm? Kussolóm! Ez az alak nemcsak tornából, speciálkollégiumon is megbukott. Pontosabban: még én se voltam képes átengedni.

SZABOLCS Hálás vagyok érte.

APA Nofene.

SZABOLCS Nyertem három évet, hogy kimaradtam a jogról.

Rengeteget tanultam a bíró úr tanulmányából

BERCI Azt, hogy mi a hülyeség.

APA El se olvasta...

SZABOLCS Éppen azért. Megértettem belőle, hogy rettenetes veszély fenyegeti a világot. Olyan nagy a baj, az emberi gondolkodás annyira félrecsúszott ..

BERCI Mondom, a hülyeség.

SZABOLCS Egyáltalán nem a hülyeség. Ami hülyeség, az zagyva, értelmetlen, önellentmondásos, nevetséges. A bíró úr könyve éppenséggel rendezett volt, logikus, okszerű, akár egy farakás. Minden szava forrásokra támaszkodott, de csak az idézett művek jegyzéke száztizennyolc oldalt tett ki.

BERCI Művelt atyám van.

SZABOLCS Ahhoz, hogy megtanuljam, el kellett volna sajátítanom a belső rendszerét, hasonlulnom kellett volna hozzá, magamra nézve kötelezőnek elismerni. Éppen a ténszerűsége miatt. Akár a savas esőt, a szmogot, az oxigénhiányt, a földgolyó megállíthatatlan fölmelegedését, mert ezek a jelenségek se véletlenszerűek, okuk van. A bíró úr művében megnyilatkozó logika hatja át őket, akár az atombombát ...

APA (ásít) Talán befejezhetné, fiatalember. Még ha én esetleg díjaznám is a maga mélyen megalapozott ostobaságát, legyen tekintettel beteg, öreg édes-anyámra!

VERUSKA *(leguggol Bercihez, mondana valamit)* BERICI

(Szabolcsra mutat) Flúgos?

VERUSKA Proféta!

SZABOLCS Lehet hallgatni ezekről a dolgokról. A világ vezető köreinek pontosan ez a véleményük, noha tudják, hogy az általuk kormányzott civilizáció a végoráit éli. Néhány év, maximum egy évtized, és befellegzett. Prutty. *(Megköti a kecskét egy székláb-hoz)*

BERCI Addigra te már vénasszony leszel, anyu. Biztonságban, túl a klimaxon. Prutty!

Veruska fölpattan Berci mellől

MAMA Úgy véli, hogy kitör az atomháború?

SZABOLCS Minek törne ki? Fölösleges. A kérdés bomba nélkül is eldőlt. Ezért beszélnek, cikkeznek folyton róla. A sok buta nép ijedezik, sír, tüntet, tiltakozik, fecseg, reménykedik, így aztán nem esik pánikba. Nem marad ideje arra, hogy a főkérdéssel foglalkozzék.

APA És mondja, Szabolcs, pontosan melyik nap lesz megtartva a világvége?

SZABOLCS Bevált, régi tréfa, beépített csúsztatással. Nem kell elferdíteni a szavaimat. Nem a világ, a mi civilizációnk fuccsolt be. Az múlik ki, amikor a Föld átlaghőmérséklete még pár tized fokot emelkedik. A sarki jégsapkákból pár száz méter leolvad, az óceánok megduzzadnak, a folyók föltorlódnak, az erő-művek, a bányák víz alá kerülnek, csakúgy az alföldek szántóföldestül, meg az utak és a vasutak, a városok és a rakétasilók, az atombiztos óvóhelyek, a gyárak, a parlamentek, repülőterek, a kikötők, az egyetemek, a bíróságok, a laktanyák. Nem világvége lesz, hanem buktatás, bíró úr. Noé óta nem látott, iszonyú buktatás. A világ létezni fog, némileg átalakulva. Eltűnik pár ezer nyelv, ugyanannyi nép, száz-egynéhány ország meg rendőrség, hadsereg, kormány.

APA Világos, értem, Szabolcs, értem. Végre kettesben fog maradni Micivel. *(Óvatos-bizalmasan megéri a kecskét)* Nem irigyellek, te szegény pára.

VERUSKA Maradunk néhányan. Tartsál velünk, Berci!
BERCI Engem már nemigen érdekel az élet. A túl-élés még annyira se.

APA Íme a gyereked, Veruska. Ide juttattad. Nemcsak engem tettél tönkre. Húszéves korára ..

VERUSKA Alig múlt tizenkilenc.

APA Egy nihilista, egy akarattalan roncs lett belőle.
VERUSKA Én mindig imádtam Bercit. Ugye, kisfiam? APA A magad módján. Amikor ráértél, vagy eszedbe jutott.

VERUSKA Szabolcs, vigyük magunkkal a fiút! *(Apához fordul)* Ó mindenestre mindig jobban szeretted engem tenálad.

BERCI Lehetetlen választani köztetek. Olyan drágák vagytok így együtt: ketten, hárman, négyen. Ugye, Mici?

SZABOLCS Aki készen áll az útra, jöhet. nem, úgyis visszafordul. Mi nem kirándulni megyünk Iharosra, hanem új világot alapítani.

VERUSKA Új közösséget, új kultúrát!

APA Szép új világot.

VERUSKA Azt te csináltad eddig. A miénk éppen a te hiányodtól lesz szép.

MAMA Nem gondolod, anygalkám, hogy neked ezt a ... az alapítást egy picivel korábban kellett volna kezdened? Egy nő ugye idővel ...

VERUSKA Én még teljes értékű nő vagyok, édes-mama. Harminckilenc múltam, akár öt gyermeket is szülhetek.

BERCI Éppen ötöt?

APA Ne izgulj, Noé pajtás majd megmenti őket. Perse — ha jól értettem — csak akkor, ha bennsőleg készek lesznek rá. Új mostohaapád is válogat élő és élő között, Bercikém. Tényleg nincs kedved velük tartani?

SZABOLCS Nem elég utálni ezt a kénsavas, nejlón civilizációt, akarni kell az újat. Dolgozni kell érte.

APA Abban nem lesz hiba. Berci aztán igazán szorgalmas fiatalember. Boldog lesz, hogy perspektíva nyílik előtte. A régi világ lehetőségeit különben is kimerítette. Örömmel fogja majd fejni a kecskét, legeltetni a libákat, tojózni a tyúkokat, ásogatni a petrezselyemágyásokat a sziklabérccek között. Apropó, van egyáltalán hegy azon a Viharoson?

VERUSKA Iharoson, Ervin. Az Iharos pontosan két-százhatvankét méter magas. Utánanézhetsz a térképen. És nem meredek sziklabérc, hanem szép és lakás, jó termő. Kítűnően terem rajta a bab, az pedig stratégiai élelem, tizenöt-husz évig is eláll. MAMA

Ha belé nem esik a zsizsik.

APA Tehát föl van mérve a terep. Remélem, az özön-víz is fogja tudni, és ehhez a magassághoz igazodik majd.

Mama kimegy a konyhába

VERUSKA Fenemód biztos vagy abban, amiről gőzöd sincs.

APA Közös vonásunk. Mit tudsz te erről a szegény, egzaltált fiúról azon kívül, hogy majdhogynem a gyereked lehetne?

VERUSKA Mi közöd hozzá? Ugyse értenéd. Szeretem. Ezt se érted. Soha nem tudtál fölfogni semmit, ami kívül esett az újságjaid meg a tudományod határain. Unalmas vagy.

APA Csak unalmas? Taníts egy kis önismeretre, édes

Veruskám. Ehhez mindig olyan jól értettél. SZABOLCS Az ember egyedül önmagától tanulhat. VERUSKA Pontosan.

Amire meg akarod tanítani magadat, azt tudni fogod. Amire nem, annyival kevesebb maradsz.

APA Milyen jól fújod a leckét. Eddig csak butaságokkal foglalkoztál, úgy látszik, elérkezett az idő, hogy már az örültségekre is kiterjeszd az érdeklődésedet. VERUSKA Nem tartozik rád, hogy mit csinálók. APA Tényleg nem. Megetted a kenyered javát, benőhetett volna a fejed lágya.

Mama visszatér a konyhából. Egy uborkát hoz

VERUSKA *(megsimogatja Apa fejét)* Neked sohase volt kutacsod. Ugye, édesmama? Ervinnek pólyás korában is kemény volt a kutacsa?

MAMA Micsodája? *(Szabolcsra fordul)* Nem találtam semmit ennek a szegény kecskének, csak ezt a kis uborkát. Szereti?

SZABOLCS Meg kell kérdezni tőle.

Mama kínálja a kecskét az uborkával

VERUSKA Sose fordult meg a fejedben egyetlen buta gondolat se. Örök életedben szorgalmas voltál, okos,

eminens, törekvő, példás, az iskolában hátratett kézzel ültél, és csak azt tudtad, amit a többi gyerek, azt viszont szórul szóra. Ezt untam benned, Ervin. És mielőtt még egy alattomos célzást tennél Szabolcsra, vedd tudomásul, hogy ő nem a te helyedre lépett, hanem egy légüres térbe, ahonnan te már réges-rég elpárologtál. Kihervadtál, kifonnyadtál onnan a józan, naprakész okosságoddal, a tévedhetetlen real-politikusi ösztönöddel együtt.

APA Gondolkodj egy percig józanul..

VERUSKA Csömöröm van az örökös józanságotdól, nem érted? Mire való? Arra, hogy az ember folyton eldobja terveit, a jókedvét, hogy patkány legyen, s azt lesse, mikor alkalmas a pillanat a sajtlopásra. APA

Meddig fog ez a románc kettőtök között tartani? VERUSKA Ez nem románc, szerelem, igaz, Szabolcs? SZABOLCS Különbözik nem lennénk itt.

APA És meddig, na?

BERCI Mit okvetetlenkedsz? Hagyjad csomagolni, az-tán föl is üt, le is üt.

VERUSKA (*leguggol Berci mellé*) Nézd, Bercikém, nem tudom, hogy apád miket mondott rólam.

BERCI Kiszámíthatod.

VERUSKA Ő sose értett meg engem, mert soha nem érdekelte semmi azon kívül, amit már tudott. Az én problémáim hidegen hagyták, álságok. Légvárak, hülyeségek, szerinte unalmamban találtam ki őket. Belátom, némelyik álomom túlságosan szépre sikerült, a kelletténél színesebb, hogy pszichológus leszek, nyelvész, író vagy legalábbis fordító. Emlékszem, te is akartál lenni öttusabajnok is, bűvár is. Úgy örültem neki. Mert lehetetlen úgy élni, hogy az ember előre ismerje saját határait, és soha át ne merjen kukkantani a kerítés fölött. Legalább álmaiban.

BERCI Próbálkozhattál volna anyasággal is.

VERUSKA Tudom, sokat mulasztottam veled szem-ben...

APA Berci nem arra céloz, hogy elhanyagoltad ... BERIC Bizd rám, hogy én mire célzok!

APA Járhatsz pótlólag állatkertbe anyuval, Bercikém. BERIC Megelégszem a társaságotokkal.

VERUSKA Miért ilyen harapós?

APA Az abortuszaid miatt gyilkosoknak tart bennünket. Ötszörös gyilkosoknak, akik aljas indokból, nyereségvágyból, bünszövetkezeten, előre kiterveltük és különös kegyetlenséggel lemészároltuk a testvéreid.

MAMA Na, ha már megint itt tartunk, akkor keverek egy kis nescafé-t. Most nincs rendes kávé-tok, ugye? APA Nincs.

MAMA Pedig a kávéivás csak a frissen főtt kávé illatával együtt érvényes. Porcelán csészékben, mokkáskanalacsckákkal, friss tejszínnel... Maga is kér, fiatalember?

SZABOLCS Én soha nem iszom kávé-t.

APA Bölcs előrelátás. Az iharosi fennsíkron úgysem fog kikötni egy brazil kávéstutaj sem.

Mama kimegy

VERUSKA Legalább te értsél meg, Berci! Én mindig nagyon szerettelek. Olyan boldog voltam, amikor megszületted! Pedig rengeteget szenvedtem, mert hatalmas baba voltál, majdnem ötkilós. Te voltál az én kis okos, erős oroszlánnyuszim. Idebújtál és morogtál: hm! Ahogy azt akartam, hogy meglegyen mindened — és ez őt testvér mellett nem ment volna azokban az években —, ugyanúgy én is szerettem volna élni egy kicsit. A saját életemet.

BERCI A csöndről is tudnál ilyen szépen mesélni, anyu?

VERUSKA Hogyhogy?

BERCI Így. (*Szájára teszi az ujját*) Pszt!

APA (*Szabolcs*) Remélem, ismeri a menyasszonya, hogy úgy mondjam, előtörténetét.

SZABOLCS Jobban érdekel az utótörténet.

VERUSKA (*Bercihez*) Nézd ...

BERCI Nem szívesen nézlek, anyu. Ha jól akarsz, ki-mégy apuval a vécébe a régi rossz historiáiddal, és ott fecseghetsz róluk annyit, amennyi jólesik. Föl-homályosíthatjátok egymást az élethez való jogról, az erősebb kutya szép erkölcséről, bármiről, de nélkülem. Jó?

SZABOLCS Valamennyien bűnösök vagyunk. Az egész civilizációnk. Ezért nem kerülheti el a sorsát.

APA Akinek a tudományhoz nem fülük a foga, az elmegy moralistának.

SZABOLCS Ha a bíró úr világgépébe nem fér bele az etika, fogja föl racionálisan. A föld, a bioszféra sorsáért mi, emberek vagyunk okolhatók: ott pusztítottuk a gépeinkkel, a rablógazdálkodásunkkal, egész mentalitásunkkal, ahol értük. Ha így könnyebb: nem azért, mert bűnösök vagyunk, hanem mert ostobák. Fölperzseltük a jövőnket, és kész. Ez a megfogalmazás persze laposabb, de korlátozott világnézetűek számára is érthető.

APA Köszönöm a bököt, öcsém.

BERCI Sógorod.

SZABOLCS Nem akartam megsérteni. Szedd össze, Veruskám, amit akarsz, aztán menjünk.

APA Ugyan! Az én szabadítóm nem sérthet meg engem. Mi több, örökre lekötelezett, hogy az én szerény könyvecském inspirálta a globális világkatasztrófa fölismerésére. Ha negative is, hozzátehettem valamit a legkorszerűbb világszemlélet épületéhez. Vagy a legdivatosabbéhoz?

VERUSKA Hiába gúnyolódsz! Persze mi egyéb telhetne téled? Soha nem fogod megérteni a világ helyzetét, talán majd akkor sem, ha már nem kapsz oxigént a szmogtól, és az elegáns öltönyöd hajtókájáig fog fölérni a víz itt, a negyedik emeleten.

BERCI Nekem akkor itt már jó lesz.

VERUSKA Csomagolj, és gyere velünk.

BERCI Egyet sajnálok. Hogy a víz olyan szimpatikus közeg. Igazán nem érdemeljük meg, hogy az nyírjon ki bennünket.

APA Atombombapárti a gyerek.

BERCI Még az is rokonszenvesebb, mint elevenen rohadni a végelgyöngülésig, amire te pályazol, apa. APA Legyek én is bombadrukker? Hogy öt perc múlva azt is rám kenjétek, mint a bioszféra összedöntését? Ki vele, mit akartok, aztán menjetek a fenébe mind, ahányan vagytok!

SZABOLCS A probléma itt marad. Fájdalom, új játékszabályok léptek életbe a létezésben. Aki nem óhajt eleve veszíteni, annak meg kell ismerkednie velük, ki kell fejlesztenie a szükséges készségeket magában. Persze szabad tudomásul nem venni az új szabályokat, de a következményekkel együtt.

MAMA (*bejön a kávéstálcával*) A kávé, elkészült a kávé!

BERCI Hallod, papa, megint kiújultak a játékszabályok. Ugye ezt hívjátok gyorsuló időnek? Hiába remélted, hogy te még a régiak szerint mégy nyugdíjba. Most aztán írhatod át a tanulmányaidat.

VERUSKA Apologéta.

MAMA Igyatok kávé-t, amíg meleg. Nescafé, csak vendégzaga van, mint tenéked, édes Veruskám, a saját természetes illatát elfelejtette, annyit darálták, párolták szegényt, de azért talán fölfrissít benneteket, és barátságosabban fogtok veszekedni.

VERUSKA Köszönöm, édesmama, én se kérek, le-szoktam.

MAMA A cigarettáról is?

VERUSKA Arról is, édesmama.

MAMA Akkor valóban igazi kalandra szántad el magad. Felhőbukfencre, ahogy egy régi kínai regényben olvastam. VERUSKA És parfümöt se fogok használni többé. A sprayk tönkreteszik a föld ózonburkát. Tessék nézni a körmömet is levágtam. Maradt rajta egy kis festék, de majd lekopik magától. Direkt nem mostam le.

MAMA Hogy ilyen csúnya, lipáncás legyen? VERUSKA Hogy természetes. Ott, Iharoson, magunkra leszünk utalva. A saját erőnkre meg a természetre. MAMA És ezt is tőle tanultad? Ettől az érdekes fiatalembertől? Hogy is hívják, fiam?

SZABOLCS Szabolcs.

MAMA Maga nagyon ügyes, fiatalember. Valóban nem kér kávét? Tejszínt sajnos nem találtam a hűtőben. SZABOLCS Nem, köszönöm.

MAMA Én, látja, hiába próbáltam annak idején le-szoktatni Veruskát a sok pomádéról. Persze egy anyósnak ilyesmi soha nem sikerülhet. Az anyósok szájából a legjobb tanács is csipkelődésnek hangzik. Megvan még a kedves édesanyja?

SZABOLCS Sajnos, egyedül állok, mint az ujjam.

VERUSKA Én édesmamára semmiért nem haragszom, és már bánom, hogy régebben nem hallgattam rá.

MAMA Ugyan, Veruskám! Ha akkor hallgatsz rám, bizonyára előbb összevesztél volna Ervinnel, és azért is én lettem volna a hibás. Ráadásul ez a fiú se lett volna kéznél, mert amikor először céloztam én tenéked ilyesmire, ő még úttörő volt. *(Saját szájára üt)* Na, milyen rosszmájú vagyok, hiába, az anyósság nem múlik el. Nem kéne ennek a szegény kecskének adni valamit? Mi itt kávézunk, dözölünk, ő meg koplal. Az a kis uborka meg se kottyant neki.

SZABOLCS Kérsz valamit, Mici?

APA Óvjatok jóvendőtek talpkövéit!

MAMA Hozzál már neki egy kis vizet, Veruskám.

VERUSKA Miben?

MAMA Egy lábosban. Ihat akármelyikből, majd ki-mosom. A kecske különben is tiszta állat.

Veruska kimegy a konyhába

Hadd kérdezzek magától valamit, kedves Szabolcs.

SZABOLCS Tessék.

MAMA Nem sértődik meg?

SZABOLCS Nem, dehogy.

MAMA Annyira a bögyőmben van ez a kérdés: de félek, hogy rosszul fog esni magának.

SZABOLCS Nyugodtan tessék kérdezni.

MAMA Ez a világvége, tudja, az özőnvíz meg a többi, igaz? Így lesz?

SZABOLCS Nem mutatkozik más lehetőség. A gomb rá van varrva önmagára.

Veruska bejön, itatja a kecskét

BERCI A föld megundorodott tőlünk, és leráz magáról.

Lemossa a mocskos fajtánkat.

APA Csak egy kamasz képes ennyire pesszimista lenni.

MAMA A másik kamasz — ha nem haragszik, kedves Szabolcs — éppenséggel derűlátó. Új jóvendőben bizakodik.

SZABOLCS Az emberek sajnos nem hajlandók a sorsukról gondolkodni.

VERUSKA Önmagukról se. Én se gondoltam magamra igazán hosszú éveken át. Legfőljebb a ruhámra, a frizurámra.

APA *(gúnyosan)* No és a családodra: férjre, gyermekedre és az otthonodra.

VERUSKA Majmot csináltál belőlem! Konyhatündért és divatbabát! Módszeresen elbutítottál!

APA Ennek már vége! Negyvenkilenc és fél perce zseniálisnál zseniálisabb eszmék űzik-hajtják, törik-zúzzák egymást a buksi fejecskében, a zegzugos agyacskádban.

VERUSKA Elismerem, hogy csak ideig-óráig foglalkoztattak a nyelvek, az irodalom, a lélektan ... APA Addig se.

Az én gesztusaim érdekeltek, hogy fizetem-e a japántanárodat meg a gazellaléptű négeredet, amiért szuahélire oktatott a sezlonon ... VERUSKA Ízléstelen rágalmaid téged minősítenek, és azt bizonyítják, hogy élveteg libaként kellett ten-

gődnöm, aki melletted semmilyen igazi szerephez nem juthatott. Legfőljebb olyanhoz, mint a szmokingod. A jobb fogadásokon megvillantottál, hogy engem nézzenek, ne a santa lábadat!

Apa fölpattan, járkálni kezd

SZABOLCS Nem élhet az ember szolgálat nélkül. VERUSKA Így igaz! Akinek nincs igazi eszméje, amire az életét föltehetné, annak a sorsa vergődés.

SZABOLCS Nincs is saját sorsa. Szolga.

MAMA Mindenki az, kisfiam, de a szolgálat attól függ, hogy mekkora az úr.

BERCI Én ebből kiléptem.

MAMA Nem megy az olyan könnyen.

BERCI Mit kezdhettek én ezekkel, mama?

MAMA Kezdjed magadon. Főllálhatnál, lezuhanyoz-hatnál, megfésülködhetnél, megreparálhatnád ezt az asztalt, látod, egészen új, mégis csak a szentélek tartja.

BERCI Minek?

MAMA Jókedvedből.

BERCI *(Apát nézi, aki egyre dühösebben járkál)* Ahányszor csak meglátom, mindentől elmegy a kedvem. Nézd, hogy futkos! Pedig nem is létezik. Ez az alak egyszerűen nincsen!

APA Kuss!

BERCI A Nagy Szellem fő érve!

APA *(Veruskához)* Én adtam neked perspektívát. Mert nekem igenis volt és van eszmém! Ha nem is olyan primitív, hogy te fölfoghasd!

BERCI És te vagy az ő eleven cáfolata. Ha egy század-másodpercig komolyan vennéd az eszmédet, segéd-házfelügyelő-helyettesként húzódnál meg valami alagsorban.

APA Nem fogod be a szádát?

BERCI Én befogom, te meg képzeled magad egy civilizált országba. Éjszaka persze, mert ott fényes nappal az utcára se mehetnél ki! Nemhogy bíró lehet-nél, egyetemi oktató!

APA Megnyúzlak! *(Többször belerúg Bercibe, az röhög)*

BERCI Ez az! Ez vagy te, ez! Végre nem játszod meg magad!

APA Mit képzel ez az örült kölyök? Meddig tűrjem? *(Ordít, rugdos)*

Mama és Veruska lefojják. Szabolcs egykedvűen simogatja Micit

BERCI Amíg élek! Amíg ki nem műlsz, vagy golyót nem mersz eresztetni belém!

VERUSKA Bercikém, ezt a hangot nem engedheted meg apáddal szemben!

BERCI Igenis megengedhetem! És veled szemben is megengedhetem! Pontosan olyan hitvány vagy, mint ő! Titeket kellett volna elkapartatni! Most se késő, sőt most logikus. A testvéreimről nem lehetett tud-ni, hogy mi lesz belőlük. Rólatok már kiderült.

VERUSKA Megtiltom!

BERCI Mit tilthatsz te meg énnekem? Mit? Milyen jogon?

MAMA A szüleid, kisfiam. SZABOLCS Így

rohadt el ez a világ.

BERCI És aztán? Mi az, hogy a szüeim? Szavak, üres szavak!

MAMA Az embernek tisztelnie kell a szüleit. BERICI

Hol van ez megírva? MAMA A Bibliában.

BERCI Sose láttam azt a könyvet. És szerintem ők se ismerik, mert akkor az apám tisztelne téged, és nem lett volna veled haragban éveken át anyám kedvé-ért!

Apa és Veruska rágyújtanak

Odas, mindjárt összefognak. Vigyázz, Szabolcs, ki fognak békülni. Na, egymásba szeretni nem fognak, hanem a gyűlöletben borulnak össze. Anyám e pillanatban engem jobban utál apámnál, és természetesen az öregnél is megelőztem.

MAMA Az a legnagyobb baj, gyerekek, hogy nem igazi kávét ittunk. Rendesen. Ha a főző itt sustorgott, kotyogott volna illatos párákat eregetve! Ha mokka cukrot tettünk volna a csészébe, igen, csészébe és nem vizes pohárba, meg csöpp rumocskát, tejszínt csöpög-tettünk volna belé, és gonddal kavargattuk volna!

APA Az enyémbe mérget is tennének.

BERCI Főlsleges.

MAMA Ha a férfiak pipáznának még kávézás köz-ben, és nem ezekre a gyorsfűstölőkre gyűjtanának, hanem gonddal válogatnának a pipák meg a dohányok között, ahogy az én uram teszi mindmáig, aki nem zsillettel vagy villannyal borotválkozik, hanem késsel, amelyet katonaszíjon kell sokáig fenni, pedig remeg már a keze, jaj, de remeg, el is vágja magát néha, no, ő még tudja a pipáját sokáig tömni, ráér próbálgatni, hogy szelel-e, pedig nincs már sok ideje hátra, mégse kapja csak úgy hirtelen a gyufát, és már kész is, hanem húzogatja gondosan a dohány fölött, hogy mindenütt egyenletesen égjen, ne szaladjon el a huzat a parázs mellett, szóval, ha ilyes-miket tudnátok még ti, ha értenétek, hogy kell meg-adni a módját a kávénak, a dohánynak, nem ölnétek folyton egymást. Kibirnátk az életet nyolcvan esztendőig is, mint az én uram, meg még tovább, mert ő legalább százig fogja húzni, érszükülete sincs neki, mint énnekem, éngem el is visz ez a rettenetes, sok veszekedés időnap előtt a sárga földbe.

APA Nem én kezdtem.

VERUSKA Éppenséggel békíteni akartam őket. BERICI Most már mindig én kezdem. És nem is fogom abbahagyni soha.

MAMA Miért nem, kisfiam?

BERCI Miért igen'?

VERUSKA Jó ez neked'?

BERCI Mit számít az'?

APA Ebben leli élvezetét.

BERCI Mert különbözöm az állattól, édesatyám. Azt is megteszem, ami nem esik jól.

VERUSKA Rettenetes, Bercikém.

MAMA Miért nem tudjátok megadni a dolgok mód-ját? Miért? Idefelé jövet láttam az utcán, hogy állva esznek az emberek, mint a marhák. Ezért félek, hogy igaza lesz magának, Szabolcs.

VERUSKA Orvost kellene hívni. Nem kerestél még egy hozzáértő pszichiátert, Ervin?

APA Elutasítja. A hátamon mégse hurcolhatom a rendelőbe.

BERCI Pedig szép lenne. Lerázhatnátok. Orvosi eset lennék, nem a ti gondotok. Az esztéká végtére is jár — helyettetek. Tisztességes szülők híján orvosi ellátásra igényt tarthatok. A barka-hegyen is lesz pszichiátriai szakrendelés, Szabolcs?

SZABOLCS Ott normális emberek lesznek.

BERCI Szerinted se vagyok normális?

SZABOLCS Engem hagyjál ki a játékból.

BERCI Szintkülönbség van köztünk. Te fontosnak tartod az irhát, én viszont túljutottam ezen a ponton

SZABOLCS Nem a saját bőrömet mentem.

BERCI Anyukámét? Jogos. Prima minőség, érdemes. Ha valakire, őrá föltétlenül szüksége van a jövőnek. Időnap előtt belemultulna, ha nem kapná meg.

MAMA (összeszedi a kávéspoharakat) Nekem például ez a szőnyeg tetszik, Berci. Gyönyörű darab. Talán bokharai. Igazán kár ennyire összehamuzni, -koszolni.

Kimegy a tálcával

APA (ajtót nyit Mamának) Ki fogom tisztíttatni. VERUSKA Édesmama olyan szépeket mond, és mindig igaza van, ugye, kisfiam?

BERCI Ne kisfiamozzál engem.

VERUSKA Bocsnát.

BERCI Mäskülönben nincs igaza. Senkinek sincs igaza.

Most már sose fogsz összecsomagolni?

VERUSKA Nem szeretnék ilyen rossz szájjal búcsúz-ni tőled.

APA Nyugodtan fojtsd el magadban az édesanyát, Veruskám. Van benne gyakorlatod.

VERUSKA Szedd össze magadat, Bercikém.

BERCI Még így is összeszedettebb vagyok a cökmöködnél.

VERUSKA Néha tekintettel kell lennünk másokra is, különben nem várhatunk el tőlük semmit.

BERCI Senkitől nem várok el semmit. A múlt férjedre se haragszom jobban azóta, hogy belém rügött. Parancsolsz még egyet, atyám'? (Főlemeli a fenekét. Apa legyint, elfordul)

SZABOLCS Az erkölcsöt nem mesélni kell ...

VERUSKA Hanem példát mutatva gyakorolni!

BERCI Ez az! Ti hárman nagyszerűen el tudnátok mutogatni nekem!

VERUSKA Próbálg meg egyszer, kisfiam, csak úgy kísérletképpen jónak lenni, képzeld el, ha minden ember jó lenne a másikhöz ... ha valamennyien ...

BERCI Akkor nagy nyereségre tennének szert azok, akik ezzel szemben a saját, jól fölismert érdekeik mentén iparkodnak a hűsös fazék felé. Mint te, anyácskám, meg te, apácskám, meg Szabolcs az ő Micijével. A jóságos jámborok rovására.

APA Jogos érdekeink érvényesítése nem zárja ki a humanizmust.

BERCI Aztat nem. Különösen akkor nem, ha két jogos érdek véletlenül szembetalálkozik. Akkor a humanizmus patázik a fellegekbe, ahová való.

SZABOLCS A humanizmus álság. Ugyanekkora erővel beszélhetnénk majomizmusról, cápaizmusról, galandféregizmusról. Mennyivel van több jogunk ehhez, a földgolyóhoz, mint más lényeknek? Ez a kifejezés arra szolgál, hogy elleplezze a széplelkek előtt, hogy az ember nevű fömlős nyílt, fasiszta diktatúrát gyakorol a Természet fölött. Válogatás nélkül gyilkol erdőt, algát, hangyát, oroszánt, mértéktelen szaporodásával telihemzsegi a földet. Ez a lény a legnagyobb környezetszennyező. Es buta, mint minden vérgőzös agyú, önző gyilkos, még mindig nem jött rá, hogy a sírját ássa. Ő lesz a legjobban meglepve, amikor majd nem lesz szántóföldje, oxigénje; járványok tizedelik az állatait, ültetvényeit, városait. Késő lesz. Végzetesen késő. Ha létezik egyáltalán hasznos állatokkal szemben káros is, akkor a homo sapiens a legkártékonyabb.

BERCI Puff neked, édesatyám!

APA A humanizmus emberek közötti viszony. Szabolcs szenvedélyes prédikációja pedig az emberek és a természet kapcsolatára vonatkozik.

BERCI De vonatkozhat-e rá más, ha egyszer a humanizmus a legmagasabb elv? Mellesleg én azt se látom be, hogy miért kellene humanistának lennem. VERUSKA Az erkölcs ...

BERCI Az nincs, kimúlt, mitől is lehetne?

APA Egyszer majd találkozol egy hasonzorúvel... BERICI

Ahogy a testvéreim találkoztak ...

APA ...Aki szó nélkül kinyír. Akkor majd belátnád a humanizmus értelmét, ha tehetnéd.

BERCI Végre! Ez tiszta beszéd! Valamit valamiért. Ennyi tehát a lelki nemesség gyökere. Gondolom, az éles elméddel nem emelnél kifogást az ellen, ha ezennel én is összerugdosnálak. Káparj, kurta, neked is lesz, aki bírja, marja, és így tovább. Ennyi a ti eszmétek. Mindannyiotoké. Semmivel se különb az ósmajmokénál, hanem pontosan olyan. Remélem, mama, legalább te érzed a levegőben a ,késő harmadkori sárkányszagot. Ötmillió évet mentetek vissza az ősemlék előtti korba. Mert az a nyomorult

neandervölgyi már biztos kapizsgálta, hogy nem attól ember ő, mert kinevezték bírónak. Ő nem verte agyon a kölykét, nehogy a gyerek fölzabálja előle a mammutmáját, és a társát se cserélte el azért, mert az öreg és sánta.

Mama visszatér a konyhából. A könyvespolcon keres-gél

Én nem követlek benneteket a miocénba, akkor se, ha ti jövőnek álcázzátok. Olyan időgépet szerkesztetek nekem, ami a jelenbe visz! Nem tudtok, mi? El vagytok teljesen majmosodva. Mit csodálkoztok azon, hogy utállak benneteket? Hogy köpök rátok?

SZABOLCS A te gyűlölködő fröcsögésed se érdekei senkit.

VERUSKA Sajnos, fiam, sajnos.

APA Én itt és most kijelentem ...

BERCI Siess a csomagolással anyu, mert Szabolcs kénytelen lesz nélküled utazni, és mihez kezd szegény a visszhang nélkül azon a hegyen?

VERUSKA Ha én tenéked csak ennyit jelentek, akkor ...

(Kirohan a másik szobába)

APA Ki jelent itt valamit valakinek! Hogy ezt kellett megérnem! *(Veruska után megy)*

MAMA Én szeretlek benneteket. *(Bibliát hoz a polcra)*

Bercinek)

BERCI Nofene.

MAMA Igen. Téged is, apádat is. Veruskát is és egy kicsit magát is, fiatalember, bár lehet, hogy csak a kecskéje miatt.

BERCI Mit szeretsz rajtunk, mama?

MAMA *(gondolkodik, fölnevet)* Semmit.

BERCI Gondolhattam volna. Aki talál bennünk valami szeretnivalót, annak mentem teljesítem három kívánságát.

MAMA Ha lenne rá okom, könnyű lenne ... pontosabban nehéz. Az az igazi, ha az ember úgy szereti a gyerekét vagy akárkijét, hogy az nem érdemli meg. Különben üzlet lenne vagy valami hasonló. Eta nénéddel mindig olyan kinban vagyok. Tudod, vagy inkább apád tudja, mert te nem ismered annyira, hogy Etuska mennyire jó. Örökkön-örökké és szünet nélkül jó. Áldozatkész, senkit meg nem bántana Dáriusz kincséért se. Fát lehet vágni a hátán, és a legnagyobb boldogsága az, ha megteszik. Annyiszor próbáltam már megsérteni! Reménytelen. A múlt karácsony előtti bevásárláskor direkt meggyanúsítottam az elszámolásnál. Átszellemülten mosolygott, és belenyúlt az erszényébe. Úgy szégyelltem magam, de akkor már el kellett fogadnom a pénzt. Tiszta szerencse, ha az embernek öregkorára van egy kis meszesedése. Muszáj volt rájátszanom, nehogy a föld alá kelljen süllyednem. Szóval őt, legalábbis nekem, nehéz szeretnem. Az én ócska szívemnek túl kemény dió egy szent.

BERCI Én ezt nem értem.

MAMA Én se. *(Nevet)* De hát hol van az megírva.

hogy az embernek mindent meg kell értenie? SZABOLCS

Én szeretem tudni, hogy mi történik velem.

MAMA Hiáavalóság, fiatalember, hiáavalóság. Senki se tudja megnyújtani az életét egy arasszal sem. Maga se. Lehet, hogy hiába tervezte meg azt a szép hegyi paradicsomkertjét. Már itt a lépcsőházban eleshet, és kitörheti a nyakát, fejére eshet egy kő, kapálgatás közben vérmérgezést kaphat egy szálkától.

SZABOLCS Fatalizmus.

MAMA Azt se tervezhetjük meg, hogy szerelmesek leszünk, vagy jó barátunk lesz a szomszéd. Persze, fiatal koromban én is terveztem. Gondtalan, gazdag életet álmodtam magamnak, kalandokat, utazásokat. Még megszökni is akartam! Bizony! Meg kellett vénülnöm ahhoz, hogy élvezni tudjam a véletleneket, a balszerencsét, a betegségeimet. Itt van például az érszűkületem. Lehet, hogy hamarosan levágnak egy

u

darabot a lábamból. No, ha megérem. Adja Isten. Vagy ne adja? Biztos szörnyű lesz, talán elviselhetetlen, mert soha többé nem fog kinőni.

BERCI Anyám rögtön öngyilkos lenne. Nem bírna élni a szép lába nélkül. *(Fölhúzza a nadrágja szarát)* SZABOLCS Hagyjuk ezt, elég borzalomról esett eddig

szó

MAMA Engem végtelenül érdekel, hogy utána mi lesz és hogyan. Irtó kíváncsi vagyok, milyen érzés fél lábbal élni. Hány és hány csonkát, vakot, nyomorékot ismerünk, beszélünk róluk, és semmit se tudunk az életükről. Apádról se tudjuk, mit jelent neki a sántasága. Hiába mesélné el, föl se tudnánk fogni, amíg nekünk egészséges a lábunk. Ezért vagyok annyira kíváncsi. Már előfordult, hogy azon kaptam magam, hogy kívántam, minél előbb történjék meg.

BERCI Butaság, mama.

MAMA Lehet, de engem már csak a butaságok érdekelnek.

VERUSKA *(kiabál odakinn)* Megőrülök! Megőrjítesz! Hagyd már abba! Nem érted, hogy vége? Egyszer s mindenkorra Örökre! Ne nyúlj hozzám!

Beszalad, mögötte biceg Apa

Kilel a hideg ettől a színjátéktól! Most akarod nekem elmagyarázni, amit húsz éven keresztül se nem akartál, se nem tudtál?

APA Mi rossz van abban, hogy értelmesen akarok veled beszélni? Én a javadat akarom. Mindig is azt akartam. Az összes kívánságodat teljesítettem.

VERUSKA Csak arról feledkezted el, hogy élő, eleven ember vagyok! Vágyakkal, tulajdonságokkal és képességekkel, amelyeket ki akarok bontakoztatni.

APA Hát minek álltam én útjába?

VERUSKA Ne kezd megint a nyelvtanárokkal! BERCI *(Szabolcshoz)* Az én anyukám az önmegvalósítás csodája. Élő emlékműve annak, hogyan lesz az emberből — semmi.

SZABOLCS Ez a rohadt városi civilizáció milliókat nyomorított meg.

APA Mit kívánsz? Bármit megteszek.

VERUSKA Lépjünk ki egymás életéből. Nyugodtan, békében, végleg.

APA Ez az utolsó szavad?

VERUSKA Igen.

BERCI Miért ne utazhatnátok hármásban a paradicsomba? Olyan regényes és olyan modern lenne. Édeshármas.

MAMA Ne bántsd örökké a szüleidet, Berci. Van ne-kik bajuk nélküled is.

BERCI Dicsérjem tán őket, hazudozzak? Ahogy ők szoktak?

MAMA Maradj csöndben. Mire vezetne, ha minden gondolatunkat kimondanánk?

BERCI Ószinteségre.

MAMA Inkább rettenetes ricsajra. Be nem állhatna a szánk, hiszen az agyunk nem nyugszik egy pillanatra se. Pállott szájjal rikácsolnánk egymás szavába vágva. És egyre hangosabban, hiszen dühösek lennénk a másikra, amiért nem hallgatott meg.

SZABOLCS Ez most is így van. A tömegember minden szava környezetszennyezés.

MAMA Egyre dühösebbek lennénk amiatt is, hogy a másik csupa meggondolatlanságot vágná a fejünk-höz, ami éppen csak megfogott az agyában. APA

Akarsz valamit mondani, Veruskám?

VERUSKA Igen, még van egy fontos bejelentésem, csak előbb Bercivel szeretném megbeszélni, hogyan jöhet el hozzánk, ha meggondolta magát.

BERCI Éppen most derült ki, hogy fölösleges zajongani.

VERUSKA Lehet, hogy rosszul, de én mindig őszintén szerettelek. Ha bármikor úgy érzed ...

BERCI Az őszinte szónál is jobb a csönd.

MAMA Annál nem, de ...
 BERCI Azt akarod mondani, hogy anyu szava úgyse őszinte.
 Valószínűleg ebben is igazad van.
 APA *(Veruskához)* Nos? Mi az a fontos? Valami baj van?
 VERUSKA Nem, nincs.
 APA Őszintén. Nem fogok megsértődni. Gyereket vár-tok?
 VERUSKA Ugyan! Az a helyzet . szóval eladtam a máriai házat.
 APA Micsodát?
 VERUSKA A nyaralót.
 APA A nyaralót? Hogy jutott az eszedbe? És kinek, mennyiért?
 VERUSKA Az én nevemen volt. Megkérdeztem az ügy-védet.
 APA De nem volt a tiéd. Azt én vettem. A saját pénzemen. Te soha nem kerestél annyit se, hogy a kozmetikusodat és a varrónódat kifizesd.
 VERUSKA Az ügyvéd szerint akkor is közszerzemény-nek számít. És nekünk is kell laknunk valahol. Az iharosi tanyát ki kell valamiből fizetni.
 APA Az én nyaralómból? Amit a saját kezemmel építettem?
 VERUSKA Ha bepörölnék, a bíróság többet ítélné meg.
 APA Tolvaj, rabló!
 SZABOLCS Nyugalom, bíró úr, nyugalom!
 APA Mit hadonászik előttem? Takarodjon innen!
 VERUSKA Ne menj, Szabolcs!
 APA *Ez az én lakásom!* Vagy már ezt is eladtátok a fejem fölül? Ez a kabát még az enyém? VERUSKA Nem hagysz kibeszélni. Éppen azt magyarázom, hogy ...
 APA Miként fosztasz kil? *(Berci röhög)*
 VERUSKA Dehogy. Nem lesz itt semmiféle pör. Az ügyvéd tanácsa ellenére lemondok minden követelésemről a nyaraló kivételével. Csak a minimumra tartok igényt. Annyira, hogy újra kezdhessek.
 MAMA Főzők egy kis teát. A citromos tea frissít és nyugtat.
 APA Ezeknek semmit! Hideg vizet se!
 MAMA Békésebben kellene megbeszélni, fiam.
 APA Nincs mit megbeszélni! Gengszterekkel nem tárgyalok!
 MAMA Én csak békességet szeretnék.
 APA Békességet! Az én kisémmizésem, kiforgatásom megrablásom árán!
 BERCI A múlt héten még békeharcos voltál a televízióban. Az a szép szónoklat mára tárgyaltan? MAMA Szétmegy a fejem.
 VERUSKA Ezt nem bírtam én, ezt a folytonos veszekedést.
 APA Az én fejem nem megy szét. Nekem túrnóm kell, bírnom kell, az én hátamból szíjat kell hasítani. Mi sem egyszerűbb ennél. Ti öltök, én döglődöm mukkanás nélkül persze, nehogy megzavarjam a lelki békéteket. Ha kedvetek szottyán rá, meg is pofoz-hattok, szóljatok, leveszem a szemüvegemet, nehogy fölsértse a kezetekeket.
 BERCI *(tapsol)* Bravó! Figyelted, Szabolcs? Valódi az izzadság a homlokán, természetesen remeg a keze. Tökéletes. Hiába, anyu tanítványa. Egyelőre a legjobb. Föltétlenül hívjal meg, ha majd te is tudsz ekkorát alakítani.
 SZABOLCS Fáradj a bűdös francba, édes Bercikém.
 APA Erről beszéltem reggel magának, mama. Én hiába próbálok jó lenni hozzájuk, hiába vagyok türelmes, hiába egyezem bele a legképtelenebb, a legmegalázóbb kompromisszumokba, ha egyszer gyűlölnek. És nemcsak a fiam, mind. Mindenki!
 MAMA Én nem.
 APA Ki akarnak készíteni. Az én tönkretételem az ő életművük.
 VERUSKA A fene se akar téged kikészíteni.
 APA Mert ártani egyszerűbb, mint tanulni, dolgozni. BERCI Te csak tudod.
 VERUSKA Örülj, hogy egyáltalán elmondtam ezt a nyaraló-dolgot. Meg is írhattam volna. Levélben, egy-szer vagy sohanapján, hogy Márián összefuss az új tulajdonossal.
 BERCI *(Szabolcs)* Két gyakorlott gyilkos.
 APA Mit vétettem én? Mondja meg, mama, mit vétettem én, hogy ennyire ölnek?
 BERCI Tudhatnád.
 SZABOLCS Én nem gyűlölöm magát.
 APA Még mindig itt rontja a levegőt? *(Megragadja Szabolcsot)*
 Kap egy százast, ha elárulja, hány ilyen klímamaxos, buta libát fosztott ki eddig a világvége-meséjével.
 SZABOLCS Erresszen el. És ne bosszantson föl, mert nem állok jót magamért.
 APA Fenyegetőzik? Még magának áll följebb? Takarodjon!
 Hol a pisztolyom? *(Keresi a pisztolyát)* MAMA Kisfiam!
 Kisfiam!
 APA Ne csimpaszkodjon belém! És ne kisfiamozzon! Hagyjon békén! Sohase szeretett engem. Se maga, se az apám. Menjen vissza kedvencéhez, az Etuskájához! Ahhoz a szentfazékhoz. Maga azóta nem áll-hat engem, amióta ő megszületett! Attól kezdve én csak gyerekpásztor lehettem otthon, meg krumplihámozó! Ezért menekültem el hazulról. *(Húzogatja a fiókokat)*
 MAMA Ebből egy szó se igaz, te tudod a legjobban. APA Papolhat akármit! *(Keres tovább)*
 SZABOLCS Tényleg van pisztolya?
 VERUSKA Valamikor volt neki.
 BERCI Szegény Mici. Őt fogja lepuffantani.
 MAMA Tudod jól, hogy mindig szeretünk téged. Apád is szeret, még ha meg is nehezelt egy kicsit rád, amikor új nevet vettél föl, és elhagytad az óvét ... APA Azóta se beszél velem.
 MAMA Tudod, milyen konok, de attól szeret. Örökké kérdez felőled, és ha bajban volnál, bármit megtenne érted.
 APA Most nem vagyok bajban?
 MAMA Mit csinálhatna? Mondd meg, én máris röplök érte és hozom.
 APA Tehát énrajtam nem lehet segíteni.
 MAMA Mit tehetne ő most itt? Eldönthetné helyet-ted, hogy szeretet-e Veruskát? Visszavásárolhatná a semmike nyugdíjából a nyaralódat? Hidd el, hogy ami kicsi dugipénze van, mind odaadja neked, ha szüksége van rá.
 VERUSKA Nem kell őt annyira sajnálni, édesmama. Ervin sose fog nélkülözni. Veszekedőtársat is szerez a helyembe egykettőre.
 Apa megtalálja a pisztolyt, előveszi
 BERCI Na, apa, ezt már ne! Túljátszod a szerepedet — rögtön odalesz a katarzis bennem.
 Apa próbálgatja a fegyvert
 Nem történt veled semmi különös. Semmi olyan, amit még nem éltél volna át. Szabolcs kiigényelte a feleségedet meg a nyaralódat az új idők új játék-szabályai szerint. Ennyi. *(Élfordul, új lapokat tép ki egy könyvből)*
 APA Meg fogjátok ti ezt még banni! De akkor már késő lesz!
 MAMA Ervinkém!
 SZABOLCS Bíró úr!

Apa csőre tölti a pisztolyt

VERUSKA Ervin!

SZABOLCS Ne csináljon örültséget!

APA Honnan tudja maga, hogy mire készülök? Ha tudná. ha a szájába rágnám, akkor se lenne képes fölfogni.

SZABOLCS Tegye el azt a pisztolyt. Én nem is akarok megérteni semmit. Úgy van igaza, ahogy akarja. Hagyjon ki engem ebből a ...

APA Maga eddig se ér föl nekem! *(Lábszárára mutat a fegyverrel)* Magának fogalma sincs, ki vagyok én! És nektek sincs. Senkik. Nullák vagytok. Ha eltörölnétek benneteket a föld színéről, a kutya se sírna utánatok!

BERCI *(hajtogat)* A Mici talán kutya?

MAMA Ervin, ezt nem szabad!

VERUSKA Azt hiszed, hogy csak te számítasz, csak neked van jogod élni?

APA Én ilyent sohase mondtam.

VERUSKA Akkor dobd le azt a francot.

APA Még mindig el akarsz menni ezzel a patkánnyal?

Szabolcs kétségbeesetten bogozza Mici kötelét, egyelőre nem boldogul a csomóval

VERUSKA Nem patkány. Te is tudod, hogy nem patkány. Én vagyok patkány, no!

Apa bökdösi a pisztolycsóval

Jaj! Ne légy már ennyire hiú. Örülj inkább, hogy megszabadulsz tőlem.

APA Amit te hiúságnak tartasz, az önérzet, de te ezt a fogalmat nem ismered. Mindegy. Hogy döntöttél? Ki velem!

VERUSKA Élni szeretnék — még egy kicsit.

APA És hogy velem mi lesz, az hidegen hagy. *(Hadonászik a pisztollyal)*

SZABOLCS *(végre eloldozza a kecskét)* Én elmehetek, akár el is mehetek.

VERUSKA Mondd meg őszintén, Ervin, mit várhatunk mi még egymástól?

Szabolcs eloldalgás közben átesik Bercin

BERCI Másszál már le rólam! Összegyűröd a repülőmet.

APA Ami itt történni fog, azért ti fogjátok viselni a felelősséget!

MAMA Istenkém, édes Istenem!

APA A pénz nálad van?

VERUSKA Visszaadom, visszaadom! *(Apának háttal kiveszi a táskájából a vastag borítékot, aztán visszacsúsztatja)* Az ügyvédnél maradt. Úgy beszéltek meg, hogy közvetlenül ő fog fizetni az iharosiaknak.

APA Tehát ez az utolsó szavad! A nem és a nem! Az örökös nem!

Veruska hallgat. Szabolcs a kijárat felé rángatja Micit

Tehát vége. Megtudjátok még, hogy mit vesztettetek! És nemcsak ti! *(Megy a fürdőszobába)*

BERCI Lenni vagy nem lenni: az itt a kérdés. Akkor nemesb-e a lélek, ha túri

Balsorsa minden nyűgét s nyilait;

Vagy kiszáll tenger fájdalom ellen,

S fegyvert ragadva véget vet neki?

VERUSKA *(megtörli a homlokát)* Hjjaj!

MAMA Uram Isten! Miért hagyjátok! Ervin, ne tedd! Jaj!

Telefonálnunk kell orvosért, mentőért. Veruskám, tárcsázz gyorsan! Nyissuk ki az ajtót, törd be, Berci! Ugorj már, kisfiam, mielőtt késő lesz!

BERCI Nem lesz késő, mama. A konyhaajtó kulcsa egyébként nyitja a klozetot. *(Föl se néz)*

MAMA *(szalad a konyhakulcsért, nyitná a fürdőszobát)*

Hogy lehetsz ilyen nyegle, ilyen gonosz, kisfiam?!

VERUSKA *(segít Mamának)* Nem lesz semmi baj édesmama, nem lesz, ne féljen!

A fürdőszobából lövés hallatszik

MAMA Uramisten!

Berci eldobja a repülőt, figyel a röptét

(Fölrángatja Bercit) Ne csináld már ezt. Menjél be! Én nem merek. Nem tudok. Veruskám, telefonálj!

Berci föltápaszkodik, kinyitja a fürdőszobát APA

(kijön) Nem mertem. Nem tudtam. *Veruska*

kioson az előszobába

BERCI A végcsészét viszont megint összetörted. Lóhetnél olykor a plafonba. APA Majd kihívjuk a szerelőt.

Felelős kiadó: Siklósi Norbert, a Lapkiadó Vállalat vezérigazgatója

50 2423 Pátria Nyomda — Felelős vezető: Vass Sándor igazgató